

Jaarverslag 2018

Activiteitenverslag en Kwaliteitsverslag

Jongeren centrum Cidar V.Z.W.

*M. Christinastraat 8 - 3070 Kortenberg
Telefoon: 02 759 96 79
Fax: 02 759 47 75
e-mail: karel.de.vos@cidar.be*

Onthaal-, Oriëntatie- en Observatiecentrum

Administratie:

*M. Christinastraat 8 - 3070 Kortenberg
Telefoon: 02 759 96 79
Fax: 02 759 47 75
e-mail: administratie@cidar.be*

Sociale Dienst:

*M. Christinastraat 8 - 3070 Kortenberg
Telefoon: 02 759 96 79
Fax: 02 759 47 75
e-mail: socialedienst@cidar.be*

Leefgroep:

*Keizerdellestraat 30 3071 Erps-Kwerps
Telefoon: 02 757 61 70*

De Vuurvogel

*Zetel: M. Christinastraat 8 3070 Kortenberg
Telefoon: 02 759 96 79
Fax: 02 759 47 75
e-mail: devuurvogel@cidar.be*

NAFT- project Koïnoor

*Zetel: Schapenstraat 13 - 3000 Leuven
Telefoon: 016 58 58 30*

e-mail: hoofdkoïnoor@cidar.be

Inleiding

Jongerencentrum Cidar V.Z.W. richt drie werkingen in de Jeugdhulp in:

- Een Onthaal-, Observatie en –Oriëntatiecentrum
- Een dienst voor intensieve Contextbegeleidingen (De Vuurvogel)
- Een dienst voor Naadloze en Flexibele Trajecten Onderwijs-Welzijn (Koïnoor).

Het jaarverslag handelt over de werkingen van Jongerencentrum Cidar.

Het jaarverslag bestaat uit een activiteitenverslag (Deel 1) en een kwaliteitsverslag (Deel 2). Deze wijziging in de structuur van het jaarverslag volgt uit de nieuwe kwaliteitsnormen, geformuleerd in het BVR van 14 februari 2014.

Het Activiteitenverslag (Deel 1 van het Jaarverslag) is opgebouwd rond de vraag wat wijzelf belangrijk vinden in onze werkingen en welke accenten we hierin gelegd hebben in 2018. Het Activiteitenverslag 2018 gaat over de ontwikkeling van onze hulpverlening .

Het Kwaliteitsverslag (Deel 2 van het Jaarverslag) is volledig gewijd aan de kwaliteitszorg zoals die gestalte krijgt in Jongerencentrum Cidar.

Dit deel werd ontworpen om tegemoet te komen aan de formele kwaliteitsnormen, zoals uitgedrukt in het BVR van 14 februari 2014 en in de toelichtingen die hierop volgden. Laatste toelichting: omzendbrief 21/12/2016

Dank

In 2018 heeft onze V.Z.W. kunnen rekenen op financiële en materiële ondersteuning vanwege

- Lions Club Hertog Jan II, Kortenberg, voor de hele werking van het centrum.
- IKEA- Zaventem
- De paters Jozefieten van België

Hiervoor onze dank.

Overzicht

Deel 1 Activiteitenverslag 2018

1.	Beheer en beleid in V.Z.W. Jongeren centrum Cidar.	5
1.1.	Algemene Vergadering, Raad van Bestuur, Staf.	5
1.1.1.	Aandachtspunten 2018	6
1.2.	Personeel	7
1.2.1.	Verdeling van het personeelsbestand per 31/12/2018	7
1.2.2.	Aandachtspunten 2018	8
1.2.3.	Personeelsverloop	8
1.2.4.	Vorming	9
1.3.	Financiering	9
1.3.1.	Algemeen	9
1.3.2.	Aandachtspunten 2018	9
1.4.	Infrastructuur	10
1.4.1.	Algemeen	10
1.4.2.	Aandachtspunten 2018	10
1.5.	I.C.T.	11
1.5.1.	Algemeen	11
1.5.2.	Aandachtspunten 2018	11
2.	De werkingen van Jongeren centrum Cidar.	11
2.1.	Onthaal Oriëntatie Observatiecentrum (O.O.O.C.)	11
2.1.1.	Algemeen: erkenning in het kader van de Integrale Jeugdhulp.	11
2.1.2.	Diagnostiek als sociaal gebeuren	12
2.1.3.	Het diagnostisch proces in Jongeren centrum Cidar	13
2.1.4.	Ambulante werking	15
2.1.5.	Crisishulp	15
2.2.	De Vuurvogel, dienst voor intensieve contextbegeleiding	16
2.3.	Koïnoor	18
2.3.1.	Algemeen	18
2.3.2.	Naft-Koïnoor	18
2.4.	Radick, multimedia, evenementen	22
3.	Aandachtspunten waaraan in de loop van 2018 belang werd gehecht	23
3.1.	Het O.O.O.C.: accenten en aandachtspunten in 2018	23
3.2.	De Vuurvogel: accenten en aandachtspunten in 2018	24
3.3.	Koïnoor: accenten en aandachtspunten in 2018	26
3.4.	Radick, multimedia en evenementen. Accenten en aandachtspunten in 2018	27
3.5.	Gedeelde aandachtspunten in 2018	27

Deel 2 Kwaliteitsverslag

1.	Werkgroep kwaliteit in Jongeren centrum Cidar.	29
2.	Visie op het kwaliteitsbeleid.	30
3.	Kerncijfers	32
3.1.	Kerncijfers van het O.O.O.C.	32
3.1.1.	Bezetting en Benutting	32
3.1.2.	Het O.O.O.C. in cijfers.	33
3.1.3.	Crisishulp	47
3.2.	Kerncijfers van De Vuurvogel.	48
3.2.1.	Bezetting en Benutting	50
3.2.2.	De Vuurvogel in cijfers.	50
3.3.	Kerncijfers van Koïnoor-Naft.	51
4.	Zelfevaluatie	52
4.1.	O.O.O.C.	52
4.2.	De Vuurvogel	54
4.3.	NAFT-Koïnoor	55
5.	Publieke evaluatie	56

Deel 1 Activiteitenverslag 2018.

Overzicht.

Het activiteitenverslag beschrijft de werking van Jongerencentrum Cidar en staat stil bij de specifieke aandachtspunten in 2018.

Achtereenvolgens komen volgende onderdelen aan bod:

1. *Het beheer en het beleid in Jongerencentrum Cidar: bestuur, personeel, financiering, infrastructuur, ICT.*
2. *De werkingen: het O.O.O.C, de Vuurvogel, Koïnoor, Radick en de evenementen*
3. *Aandachtspunten in de werkingen.*

1. Beheer en beleid in Jongerencentrum Cidar V.Z.W.

1.1. Algemene Vergadering, Raad van Bestuur, Staf.

Jongerencentrum Cidar V.Z.W. is de inrichtende macht van een Onthaal-, Oriëntatie- en Observatiecentrum, een dienst voor intensieve contextbegeleiding (De Vuurvogel) en een dienst voor Naadloze en Flexibele Trajecten Onderwijs-Welzijn (Koïnoor).

De leden van de Algemene Vergadering zijn de personeelsleden, tewerkgesteld in de werkingen van de V.Z.W. De leden van het bestuur worden voorgesteld op de Algemene Vergadering en verkozen op de algemene vergadering. Behalve de directeur is geen enkel lid van de Raad van Bestuur ook personeelslid van de V.Z.W.

De Raad van Bestuur is eindverantwoordelijk voor het beheer van de V.Z.W.

De Staf is de instantie die het sluitstuk biedt voor de inhoudelijke en organisatorische aansturing van de werkingen die ingericht worden door de V.Z.W. De leden van de staf zijn: de directeur, de assistent van het management, de psycholoog, de procesbegeleidster, het hoofd van de sociale dienst, de hoofdbegeleidster, de coördinator van De Vuurvogel, een staf lid van De Vuurvogel, de coördinator van Koïnoor.

De Staf verwoordt de krachtlijnen waarrond het pedagogisch aanbod van de werkingen en de organisatorische vertaling hiervan, ontwikkeld worden.

1.1.1. Aandachtspunten 2018

1.1.1.1. Raad van Bestuur en uitgebreide Raad van Bestuur.

In 2018 heeft de Raad van Bestuur in het bijzonder aandacht besteed aan de samenstelling van de Raad van Bestuur, aan de wederzijdse afstemming van Raad van Bestuur en Staf, en aan de toekomstperspectieven van de vereniging.

De bijeenkomsten van de Raad van Bestuur werden afgewisseld met gezamenlijke bijeenkomsten van Raad van Bestuur en Staf, zoals reeds in 2017 gebeurde. Op deze ruimere bijeenkomsten werd dieper ingegaan op de werkingen van Cidar en werden ook de ontwikkelingslijnen van Cidar bediscussieerd.

1.1.1.2. Staf

Een permanente bekommernis van de staf bestaat erin de gehanteerde pedagogie tegelijk toegankelijk te houden voor jongere werknemers, tegelijk die pedagogie te verdiepen en tegelijk die ook vatbaar te houden voor nieuwe ontwikkelingen.

Daarnaast worden op de staf de krijtlijnen van de inhoudelijke en organisatorische ontwikkeling van de werkingen uitgezet.

1.2. Personeel.

Zonder gemotiveerd personeel en zonder zorg voor het personeel kan een welzijnsvoorziening niet functioneren. Hieronder volgt een overzicht van de verdeling van personeel en enkele aandachtspunten in het personeelsbeleid van 2018.

1.2.1 Verdeling van het personeelsbestand per 31 december 2018 met aanduiding van kwalificatie en financieringsbron

Barema	Functie	Financieringsbron	Afdeling	Werkbreuk in VTE 31/12/2018	dec-2017
K3	Directeur	OOOC	Administratie	100,00	100,00
B1b	Management Assistent	OOOC	Administratie	100,00	100,00
A2	Loonadministrateur	OOOC	Administratie	74,00	74,00
A1	Boekhoud(st)er	OOOC	Administratie	100,00	100,00
			Totaal Administratie	3,74 VTE	3,74 VTE
B1B	Pedagogisch Procesbegeleid(st)er	OOOC	Bijzondere functies	100,00	100,00
L1	Psycholoog	OOOC	Bijzondere functies	100,00	100,00
			Totaal Bijzondere functies	2 VTE	2,0 VTE
B1c	ContextBegeleid(st)er	Fase 3	Knelpuntdossiers	42,00	89,00
B1c	ContextBegeleid(st)er	Fase 3	Knelpuntdossiers	42,00	
			Totaal Knelpuntdossiers	0,84 VTE	0,89 VTE
B1C	Vorm(st)er	Ondersteunende Begeleiding	Koinoor	50,00	50,00
B1c	Vorm(st)er	Ondersteunende Begeleiding	Koinoor	50,00	50,00
B2A	Vorm(st)er	NAFT	Koinoor	50,00	50,00
B1C	Vorm(st)er	Ondersteunende Begeleiding	Koinoor	25,00	25,00
B1C	Begeleider	Ondersteunende Begeleiding	Koinoor	50,00*	
B1c	Vorm(st)er	NAFT	Koinoor	50,00	50,00
B1c	Diensthof	Ondersteunende Begeleiding	Koinoor	50,00	50,00
B1c	Diensthof	NAFT	Koinoor	25,00	50,00
			Totaal Koinoor	3,50	3 VTE
B1c	Begeleid(st)er	OOOC	Leefgroep	100,00	100,00
A2	Begeleid(st)er	OOOC	Leefgroep	100,00	100,00
B1c	Begeleid(st)er	OOOC	Leefgroep	100,00	100,00
B1c	Begeleid(st)er	Sociale Maribel	Leefgroep	95,00	50,00
B1c	Begeleid(st)er	OOOC	Leefgroep	100,00	100,00
B1c	Begeleid(st)er	Via	Leefgroep	100,00	50,00
B1b	Diensthof	OOOC	Leefgroep	100,00	100,00
B1c	Begeleid(st)er	OOOC	Leefgroep	100,00	100,00
B1c	Begeleid(st)er	OOOC	Leefgroep	50,00	50,00
B1c	Begeleid(st)er	OOOC	Leefgroep	5,00	50,00
			Totaal Leefgroep	8,50	8,5 VTE
L2	Huishoudhulp	OOOC	Logistiek	50,00	50,00
L4	Schoonmaakster	OOOC	Logistiek	50,00	50,00
L3	Klusjesman	OOOC	Logistiek	50,00	50,00
L3	Huishoudhulp	OOOC	Logistiek	50,00	50,00
			Totaal Logistiek	2,00	2,0 VTE
B1c	Maatschappelijk Werk(st)er*	OOOC	Sociale Dienst	100,00	100,00
B1c	Maatschappelijk Werk(st)er	OOOC	Sociale Dienst	100,00	100,00
B1c	Maatschappelijk Werk(st)er	OOOC	Sociale Dienst	100,00	100,00
B1c	Maatschappelijk Werk(st)er	OOOC	Sociale Dienst	100,00	100,00
			Totaal Sociale Dienst	4,00	4,0 VTE
L1	Bijzondere Functie Context	ContextBegeleiding	Thuisbegeleiding	50,00	50,00
L1	Bijzondere Functie OOC	OOOC	Thuisbegeleiding	50,00	50,00
B1c	ContextBegeleid(st)er	ContextBegeleiding	Thuisbegeleiding	100,00	100,00
L1	Diensthof	ContextBegeleiding	Thuisbegeleiding	50,00	50,00
K5	Bijzondere Functie Context	ContextBegeleiding	Thuisbegeleiding	50,00	50,00
B1c	ContextBegeleid(st)er	ContextBegeleiding	Thuisbegeleiding	100,00	100,00
B1c	ContextBegeleid(st)er*	ContextBegeleiding	Thuisbegeleiding	30,00	30,00
B1c	ContextBegeleid(st)er	ContextBegeleiding	Thuisbegeleiding	100,00	100,00
B1c	ContextBegeleid(st)er	ContextBegeleiding	Thuisbegeleiding	100,00	100,00
			Totaal Thuisbegeleiding	6,30	6,3 VTE
B1c	ContextBegeleid(st)er*	ZorgNetwerken	ZorgNetwerken	52,00	52,00
B1c	ContextBegeleid(st)er*	ZorgNetwerken	ZorgNetwerken	26,00	26,00
			Totaal ZorgNetwerken	0,78	0,52 VTE
			Eindtotaal	31,66 VTE	31,21 VTE

1.2.2. Aandachtspunten 2018.

Het personeelsbestand van Jongeren Centrum Cidar bestaat uit 31,66 fulltime- equivalenten, verdeeld over 37 personen.

Het diensthoofd van de sociale dienst veranderde van tewerkstellingsplaats. Er werd voor geopteerd de vrijgekomen plaats in te vullen met de functie van begeleider. In de loop van 2018 werd een wijziging in het formatieplan uitgewerkt, dat operationeel wordt in de loop van 2019. In deze wijziging wordt ook vooruitgelopen op de aanwerving van een psycholoog op 1 september 2019.

De wijziging ziet er als volgt uit:

- Er wordt in het O.O.O.C. een nieuwe functie gecreëerd, voorlopig benoemd als “dienstenhoofd”. De ruggengraat van zijn takenpakket bestaat uit drie onderdelen: alle arbeidsrechtelijke aangelegenheden (uurroosters, vervangingen, ...), de administratieve ondersteuning van de dossierbehandeling in het O.O.O.C, de bijhorende ICT- toepassingen opvolgen, instaan voor praktische organisatorische aangelegenheden.
- Enkele taken die tot het traditionele takenpakket van een diensthoofd behoren worden herverdeeld onder de leden van de sociale dienst: stagebegeleidingen, opvolging van de crisishulp, ...
- De opvolging van de kwaliteitszorg wordt toevertrouwd aan de nieuw aan te werven psycholoog.
- Deze wijziging zal gradueel worden doorgevoerd: van februari 2019 tot eind juni 2019 wordt met deze nieuwe functie geëxperimenteerd. Indien ze doorgezet wordt zal ze per 1 september 2019 voltijds worden ingezet, en wordt er een halftijdse maatschappelijk werker aan de sociale dienst toegevoegd.
De hoofdbegeleider van de leefgroep wordt in dat geval ½-tijds ingeschakeld in het uurrooster van de leefgroep, zodat ½ tijd vrijkomt om in te zetten in de sociale dienst.

1.2.3. Personeelsverloop.

Afdeling	31/12/2017		31/12/2018		31/12/2017		31/12/2018	
	Formatie	aantal pers	Formatie	aantal pers	def. Uit Dienst	reden	def. Uit dienst	reden
	plaatsen vast in VTE	contracten invullen	plaatsen vast in VTE	contracten invullen				
Administratie	3,74	5	3,74	4	1	pensioen	0	
Bijzondere Functie	2	2	2	2	0		0	
Sociale dienst	4	4	4	4	1	ontslag genomen	2	ontslag genomen
Leefgroep	8,5	9	8,5	9	2	ontslag genomen	4	ontslag genomen
Logistiek	2	4	2	4	0		0	
Naft Koinoor	1,5	3	1,5	3	0		0	
Ondersteunende begeleiding	1,5	3	1,5	3	0		0	
Leerrecht	0,5	1	0,5	1	0		0	
Context Begeleiding	6,3	6	6,3	6,3	0		0	
Totaal	30,04	37	30,04	36				
contracten bepaalde duur								
Fase 3	0,75	1	0,94	3	0		2	
Zorgnetwerken	0,5	1	0,5	2	0			
Totaal	1,25	2	1,44	2	0			
Algemeen totaal	31,29	39	31,48					
Langdurig ziek > 1 jaar		2		1		1 pensioen		1 pensioen

1.2.4. Vorming

Vormingen gevold door personeelslede jongerencentrum Cidar VZW			
aantal deelnemers	2018	2017	2016
Administratieve vaardigheden	1	1	1
Bureautica & Informatica	3	3	1
Communicatie	0	0	0
Divers	10	8	0
Juridisch/ Financieel	1	1	1
Logistiek	0	0	0
Management	2	1	2
Persoonlijke vaardigheden	0	0	0
Psycho- pedagogische vaardigheden	28	32	48
Taalopleidingen	0	1	0
Technische vaardigheden	0	0	0
Veiligheid en preventie	1	1	0
Totaal	46	48	53

1.3. Financiering

1.3.1. Algemeen

De financieringsbronnen voor de werking van het Jongerencentrum Cidar V.Z.W. zijn de subsidies vanwege de Vlaamse Overheid.

De ruggengraat van de financiering zijn de enveloppes voor de reguliere werking van het O.O.O.C., van De Vuurvogel en van de ondersteunende modules, toegekend door het Agentschap Jongerenwelzijn.

Per 1 januari 2018 werden de provinciale middelen Leerrecht omgezet in een bijkomende ondersteunende module ten laste van het Agentschap Jongerenwelzijn.

De werking van Koïnoor wordt tot 30 augustus 2018 gefinancierd via een enveloppe NAFT (Naadloze en Flexibele Trajecten/ Cofinanciering Onderwijs-Welzijn). Vanaf 1 september 2018 wordt de financiering van de Naadloze en flexibele trajecten volledig overgenomen door het Agentschap Jongerenwelzijn.

Bovenop de financiering van de “reguliere werking”, zijn er bijkomende financieringen voor de crisishulp, de knelpuntdossiers (fase- 3 dossiers), en de dossiers van het Intersectoraal Zorgnetwerk.

1.3.2. Aandachtspunten inzake subsidies 2018

In 2018 waren er drie bijzondere aandachtspunten inzake de subsidies:

1. De opvolging van de subsidiëring van de Naadloze en Flexibele Trajecten. Per 1 september wordt de subsidiëring ten laste genomen van het Agentschap Jongerenwelzijn, en toegekend aan initiatiefnemers met rechtspersoonlijkheid. Dat wil zeggen dat de constructie met Arktos, Jongerencentrum Cidar en Groep Intro om als netwerk op te treden en als netwerk gefinancierd te worden, vervalt.
2. De opvolging van de intersectoraal zorgnetwerk-dossiers bij De Vuurvogel.
3. De opvolging van fase -3 dossiers en in het bijzonder de opvolging van de dossiers m.b.t. de versnelde uitstroom uit de gemeenschapsvoorzieningen.

1.4. Infrastructuur.

1.4.1. Algemeen.

Jongeren centrum Cidar heeft drie panden in gebruik:

Hoofdgebouw: M. Christinastraat 8, 3070 Kortenberg.

Op dit adres zijn de centrale administratie, de sociale dienst van het O.O.O.C, en De Vuurvogel gevestigd.

Jongeren centrum Cidar heeft dit pand in volle eigendom.

Leefgroep Keizerdellestraat 30 te 3071 Erps-Kwerps

Hier is de leefgroep van het O.O.O.C. gevestigd.

Jongeren centrum Cidar heeft dit pand in vruchtgebruik.

Koïnoor: Schapenstraat 13 te 3000 Leuven.

Hier is Koïnoor gevestigd.

Jongeren centrum Cidar huurt dit pand.

1.4.2. Aandachtspunten in 2018.

Bij de provincie werd een dossier ingediend voor infrastructuurwerken: raamwerk vervangen, de dakkapel in het hoofdgebouw vernieuwen. Het dossier werd goedgekeurd. Deze werken werden uitgevoerd in het voorjaar 2018.

Via Ikea werd een nieuwe keuken geïnstalleerd in Koïnoor, en werd voorzien in nieuw meubilair voor De Vuurvogel, het O.O.C en Koïnoor.

1.5. ICT

1.5.1 Algemeen

Goed functionerende ICT is uitgegroeid tot een noodzakelijke voorwaarde om de vlotte werking van het centrum mogelijk te maken.

1.5.2 Aandachtspunten 2018

In 2018 werd de ICT en haar toepassingen in het Jongeren centrum Cidar zoveel als mogelijk in overeenstemming gebracht met de voorschriften ter bescherming van de privacy, voortvloeiend uit de GDPR- regels.

Daarnaast vond er een globale update plaats van de apparatuur (laptops, pc's) in het centrum.

Specifiek in Koïnoor werd een firewall geïnstalleerd en werd er een operationeel back-upstelsel ingesteld.

2. De werkingen van Jongeren centrum Cidar V.Z.W.

2.1. Het O.O.O.C

2.1.1. Algemeen: erkenning binnen het landschap Integrale Jeugdhulp.

Tot 31/12/2013 was het Jongeren centrum Cidar V.Z.W. erkend als voorziening categorie III in de Bijzondere Jeugdbijstand, met een totale capaciteit van 16 begeleidingen gelijktijdig. In dit stelsel waren ambulante en residentiële plaatsen op administratief vlak aan elkaar gelijk binnen de toegekende capaciteit.

Op 01/04/2014 veranderde de erkenningsbasis van het O.O.O.C. De erkenning van het O.O.O.C. werd in twee referentiekaders ondergebracht. De erkenning van de diagnostische opdracht van het O.O.O.C werd gerealiseerd met de erkenning als "Multidisciplinair Team".

In het stelsel Integrale Jeugdhulp zijn de erkende Multidisciplinaire Teams gemachtigd diagnostiek aan te leveren als legitimering voor de overgang van Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp naar Niet-Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp. Multidisciplinaire Teams worden onderworpen aan kwaliteitsnormen voor diagnostiek die aangeleverd worden door het Kwaliteitscentrum voor Diagnostiek.

De financieringsbasis voor het O.O.O.C. is ingebed in het Modulair Kader, het nieuwe referentiekader voor erkenningen van de voorzieningen uit de Bijzondere jeugdzorg.

In het Modulair Kader is het O.O.O.C. van Jongeren centrum Cidar erkend voor 9 verblijfsmodules en 19 modules diagnostiek. Wanneer een jongere in verblijf wordt opgenomen wordt hieraan per definitie een module diagnostiek toegevoegd. Vertaald naar het maximale aantal begeleidingen dat gelijktijdig door het O.O.O.C dient verzorgd te worden, gaat het over 9 begeleidingen vanuit de residentie en 10 ambulante of mobiele begeleidingen.

Binnen deze contingentering worden 1 module verblijf en 1 module diagnostiek gereserveerd voor respectievelijk crisisopvang, crisisinterventie of crisisbegeleiding, op verwijzing van het meldpunt Crisis hulp in de Integrale Jeugdhulp.

Het effect van dit nieuwe referentiekader voor de case-load van het O.O.O.C. is de volgende:
In de reguliere werking van het O.O.O.C kan de case-load oplopen tot 17 dossiers: 8 in verblijf en 9 in diagnostiek. Met de crisis hulp erbij is de maximale caseload theoretisch 19, maar feitelijk 18 omdat bij crisisopvang gelijktijdig ook crisisbegeleiding wordt aangeleverd.

Het meest ingrijpende verschil met het vorige erkennings- en financieringskader is dat de residentie gecontingenteerd werd, en als residentie opvang garandeert tot 9 plaatsen. In het vorige kader was er geen apart engagement voor residentieel verblijf.

Het O.O.O.C. heeft opnameplicht in het residentiële luik, ten belope van 8 plaatsen op doorverwijzing van de Intersectorale Toegangspoort, op doorverwijzing van de Jeugdrechtbank en op doorverwijzing van de gemandateerde voorzieningen; en ten belope van 1 plaats op verwijzing van het Meldpunt Crisis hulp. De residentie vangt jongens en meisjes op tussen 12 en 18 jaar.

Het O.O.O.C heeft opnameplicht in het niet-residentiële luik, ten belope van 9 plaatsen op doorverwijzing van Intersectorale Toegangspoort, gemandateerde voorzieningen en Jeugdrechtbank en 1 plaats op verwijzing van het Meldpunt Crisis hulp. In het niet-residentiële luik van de werking worden meisjes en jongens opgevolgd tussen 0 en 18 jaar.

Het O.O.O.C. heeft opnameplicht en is 24 uur op 24 bereikbaar.

Per jaar verzorgt het O.O.O.C globaal genomen, een dienstverlening aan een 60-tal minderjarigen en hun gezinnen. Binnen het crisisnetwerk biedt het Jongeren centrum Cidar interventie, begeleiding of opvang aan. Opvang is enkel mogelijk voor jongeren tussen 12 en 18 jaar. Interventie en begeleiding is mogelijk voor kinderen tussen 0 jaar en 18 jaar.

Het personeelsbestand van het O.O.O.C bedraagt 19 fulltime equivalenten.

2.1.2. Diagnostiek als sociaal gebeuren.

De diagnostiek wordt in het Jongeren centrum opgevat als een sociaal en communicatief gebeuren. Via de inzet van diagnostiek wordt geprobeerd tot een verbetering te komen van de situatie waarin jongeren en ouders zich bevinden. De inzet van diagnostiek gebeurt dan ook in een overgang van een vastgelopen problematische situatie naar een situatie met meer perspectief.

De sociale dimensie binnen de diagnostiek als communicatief gebeuren is gelaagd. De diagnostiek wordt ingezet binnen de context van de jeugdhulp, die in zijn geheel geconstrueerd werd als een sociale interventie.

De sociale dimensie van de jeugdhulp als geheel verwijst naar de manier waarop in de jeugdhulp wordt omgegaan met het conflict tussen “wat hoort” in opvoeding en wat daarvan zichtbaar of verondersteld wordt, bijvoorbeeld in gedragsproblemen, delinquentie, druggebruik, problemen met en op de school, psychische moeilijkheden, enzovoort.

Tussenkomen door de jeugdhulp gebeuren steeds op basis van een inschatting van dit conflict, hetzij door jongeren, ouders en eventueel derden. In de jeugdhulp zijn er bovendien instanties gemandateerd om deze inschatting te maken of te bevestigen, vanuit de vraag of het maatschappelijk noodzakelijk is jeugdhulp in te zetten. De basis waarop zij die inschatting maken is zeer diffuus en vaak een mengeling van persoonlijke waardenoordelen, verhalen van anderen, vragen van ouders, kinderen, wetsovertredingen, vaststellingen of vermeende vaststellingen van “feiten” vermoedens (vaak i.v.m. misbruik), rapporten van hulpverleners,

In het Jongeren centrum Cidar werd ervoor geopteerd de inschatting die gemaakt wordt over een “conflict” tussen wat hoort en wat zichtbaar wordt, ook tot voorwerp van reflectie te maken met de jongeren en ouders. Wil diagnostiek communicatief ontwikkeld worden dan moet die aan cliënteel de gelegenheid geven zich te verhouden met de inschatting die gemaakt werd over het gegeven dat er een conflict is (of verondersteld wordt) tussen wat hoort en wat zichtbaar wordt.

Dat wil zeggen dat een onderdeel van onze diagnostiek bestaat in het zoeken naar de betekenis van de tussenkomst, en niet enkel naar de beleving ervan.

Waarom en door wie is er een conflict gezien tussen wat hoort en wat zichtbaar is, en waarom moet dit tot een tussenkomst leiden? Is hier iets herkenbaar voor betrokkenen, welke kansen op verbetering biedt een tussenkomst vanuit de jeugdhulp en onder welke voorwaarden kan de inzet van jeugdhulp in concrete situaties waardevol zijn? Dit zijn de onderliggende vragen die het diagnostisch proces in Jongeren Centrum Cidar richting geven.

Dat we de diagnostiek als een communicatief en sociaal gebeuren beschouwen, impliceert dan ook dat zowel de jongeren als de ouders, als derden worden aangesproken als actieve gesprekspartners en als gelijkwaardige mede-vormgevers aan de probleemformulering en aan de formulering van voorstellen om situaties te verbeteren.

Het diagnostisch proces in Jongeren Centrum Cidar werd in 2012 uitgetekend in het vooruitzicht van de overgang van Bijzondere Jeugdzorg naar Integrale Jeugdhulp.

Deze tekening gaat vooraf aan het Diagnostisch Protocol op basis van de Handelingsgerichte Diagnostiek, dat door de Federatie van O.O.O.C.'s werd verdedigd, en dat op punt werd gesteld in 2014. Het bereik van het diagnostisch proces in Jongeren Centrum Cidar is ook breder dan het bereik van het protocol op basis van Handelingsgerichte Diagnostiek. Thematisch gaat Jongeren Centrum Cidar verder, doordat de “weg naar de diagnostiek” zelf het voorwerp uitmaakt van onderzoek en reflectie met cliënteel: de problematiseringen die aanleiding geven tot een vraag naar diagnostiek, kunnen zelf geproblematiseerd worden. Reconstructie van de hulpverleningsgeschiedenis en reconstructie van de probleemgeschiedenis gaan hand in hand. Een tweede thema waarin verder wordt gegaan betreft het diagnostisch gebeuren zelf in Cidar. Ook dit gebeuren kan in zijn uitgangspunten bevraagd worden door cliënteel en in gesprek worden gebracht, als onderdeel van het diagnostisch gebeuren.

Ook de opeenvolging van gespreks- en werksettings is breder van bereik, door de talrijke mogelijkheden tot onderlinge terugkoppelingen tussen de onderzoeks- en andere settings waarmee het O.O.O.C. werkt.

2.1.3. Het diagnostisch proces in Jongeren Centrum Cidar: algemene beschrijving, thema's, residentiële en ambulante werking.

Het diagnostisch proces: algemeen.

Het diagnostisch proces wordt in het Jongeren Centrum Cidar opgevat als een communicatief proces, waarin veel ruimte gecreëerd wordt om alle perspectieven op de problemen en op de manieren om ermee om te gaan, aan bod te laten komen.

Er wordt in dit proces veel belang gehecht aan de vraag hoe jongeren en opvoedingsverantwoordelijken zich kunnen verhouden met de probleemdefiniëringen die tot stand komen, en hoe zij dit zelf zien.

In het diagnostisch proces wordt ook onderzocht welke concrete engagementen er moeten aangegaan worden om perspectief te bieden aan de problematische situatie waarin jongeren en cliënteel zich bevinden. Het eindproduct van het diagnostisch proces is de verwoording van de perspectieven die jongeren en ouders hebben in de situatie waarin ze zich bevinden.

Deze verwoording van perspectieven gaat gepaard met het aangeven van reële engagementen en met de verwoording van de voorwaarden waaronder die engagementen kunnen vorm krijgen en standhouden.

Dit laatste impliceert een concrete uitdrukking van het samenspel tussen collectieve engagementen (bijvoorbeeld de inzet van hulpverlening) en individuele, gepersonaliseerde engagementen (bijvoorbeeld de inzet van ouders, familieleden, de jongere, derden). In het diagnostisch proces worden de thema's geëxploreerd die betekenis geven aan de problematieken waarmee cliënteel worstelt. Dit geeft het referentiekader aan voor de zoektocht naar concrete engagementen en perspectiefbiedende acties.

Het diagnostisch proces duurt 8 tot 9 weken, en mondt uit in een advies aan cliënteel en verwijzers. Bij dit advies worden ook onmiddellijk directe engagementen genomen teneinde het advies ook te kunnen realiseren. Er kan een verschil opduiken tussen het advies van het O.O.O.C. en de beslissing van verwijzer. In dat geval wordt verwijzer uitgenodigd dit toe te lichten.

Technisch gesproken vinden er drie types van onderzoek plaats, gedurende het diagnostisch proces: het maatschappelijk onderzoek, het psychologisch onderzoek en het leefgroep-onderzoek bij residentieel opgenomen jongeren. Een onderhoud met de psychiater is optioneel. Het diagnostisch proces waarbinnen deze onderzoeken plaatsvinden levert het basismateriaal waarop het advies aan verwijzers wordt geformuleerd

Dit krijgt een schriftelijke neerslag in het eindverslag.

Opbouw door de bewerking van thema's

In de contacten met het cliënteel, in het onderzoek van dossiers over het cliënteel, in contacten met verwijzers over het cliënteel, in contacten met derden, duiken probleemgebieden en mogelijkheden op. Die probleemgebieden en mogelijkheden worden bewerkt tot "thema's": onderwerpen die mogelijk maken dat de probleemgebieden en mogelijkheden geëxploreerd worden in hun relatie tot collectieve normen, die zelf een amalgaam vormen van verboden (vb.: strafrecht), verplichtingen (vb.: leerplicht) en subjectieve rechten.

De thema's zijn dan ook de sleutels om met het gelaagde spanningsgebied tussen private opvoedings- en levenssituaties en collectieve normen om te gaan en er vorm aan te geven.

Dit spanningsgebied is gelaagd omdat het onderzoek van dit spanningsveld tevens een onderzoek inhoudt van de verschillende betekenissen van collectieve normen t.a.v. zeer uiteenlopende private opvoedings- en levenssituaties., en van de toeschrijvingen die in die betekenissen besloten liggen.

Opvang in de residentie.

Een deel van de jongeren die door het O.O.O.C begeleid worden, verblijven gedurende een gedeelte van de tijd of gedurende de volledige begeleidingstijd in de leefgroep van het O.O.O.C.

Ze verblijven in de leefgroep omdat de situatie thuis of in een andere instelling zo in de knoop ligt, dat de jongeren daar beter even niet zijn. Gemiddeld verblijven er 5 tot 8 jongeren in de leefgroep. Aan de jongeren wordt gevraagd een constructieve bijdrage te leveren aan het leven in huis. Zoals overal waar mensen samenleven zijn er waarden, regels en regelingen. De belangrijkste waarde is dat iedereen die in de leefgroep komt respectvol omgaat met de anderen.

Er zijn heel wat praktische regelingen over alles en nog wat: opstaan, slapengaan, eten, op bezoek gaan en bezoek ontvangen, op weekend gaan, de was, het zakgeld en nog veel meer.

Tijdens het schooljaar zetten de jongeren vanuit de leefgroep hun dagbesteding (school, werk) verder. Het O.O.O.C voorziet in opvang overdag tijdens de schooluren voor de jongeren die niet op school aankomen.

Wanneer jongeren niet aankomen op school wegens ziekte, spijbelen of externe verplichtingen (onderzoeken, afspraken met verwijzers of hulpverleners), voorziet het O.O.O.C in opvang op de terreinen en in de gebouwen van het O.O.O.C.

Tijdens de schoolvakanties zijn er aangepaste activiteiten, zoals kampen en daguitstappen.

Op weekend gaan kan, wanneer er afspraken over gemaakt worden.

Jongeren kunnen tijdens hun verblijf werken aan een « project ». De jongeren die dit doen maken een werkstuk naar keuze, dat ze dan voorstellen aan de andere jongeren, aan de werknemers en aan mensen (familie, vrienden) die ze uitnodigen.

De leefgroep staat in voor pedagogische opvang van jongeren, gedurende 24 uur per dag, 7 dagen op 7 en 365 dagen per jaar.

Het pedagogisch regime is erop gericht een leefklimaat te creëren waarin jongeren met uiteenlopende profielen en problematieken kunnen gedijen.

2.1.4. Ambulante werking.

Iets meer dan de helft van de begeleide jongeren verblijft thuis gedurende de volledige begeleidingstijd.

Nogal wat jongeren stappen tijdens de begeleidingstijd over van een verblijf in de leefgroep naar een verblijf thuis, of omgekeerd. De gesprekken met de maatschappelijk werker, psycholoog, procesbegeleider en psychiater zijn de basis om een beeld te krijgen van de moeilijkheden en de mogelijke oplossingen.

Jongeren die thuis verblijven kunnen deelnemen aan een aantal activiteiten die ingericht worden door de residentie (vakantie-activiteiten, projectwerking) of die gemeenschappelijk ingericht worden (deelname aan Radick en het Multimedia-atelier).

2.1.5 Crisishulpverlening

Het Jongeren centrum Cidar maakt deel uit van het intersectoraal netwerk crisisjeugdhulp Vlaams Brabant en biedt de modules interventie, begeleiding of opvang aan. Crisishulp binnen het crisisnetwerk heeft als doel om een crisissituatie te deblokken, is beperkt in tijd en wil meer ingrijpende hulp voorkomen. Het gaat in principe over vrijwillige hulpverlening, maar sinds het decreet op de Integrale Jeugdhulp van 13 juli 2013 kunnen ook jeugdmagistraten rechtstreeks een beroep doen op het meldpunt en op het aanbod binnen het crisisnetwerk. Deze verwijsmogelijkheid brengt de principiële vrijwilligheid waarop de crisishulp oorspronkelijk gebaseerd was, onder druk. Een interventie, begeleiding of opvang binnen het crisisnetwerk verschilt van de reguliere werking van het O.O.O.C.

De ontwikkelingen van het jeugdhulpverleningslandschap leidde tot een verruiming van het crisisnetwerk en leidde tot nieuwe elementen in de crisishulpverlening, onder andere;

- De definitie van crisis werd verruimd.
- De cliënten kunnen rechtsreeks aanmelden.
- Het crisisnetwerk is toegankelijk voor de jeugdmagistraten.
- De samenwerking met en de positionering van het crisisnetwerk ten aanzien van nieuwe organen, namelijk de gemandateerde voorzieningen en intersectorale toegangspoort werd vormgegeven.
- Het begrip vrijwilligheid werd verruimd tot een minimale bereidheid om in gesprek te gaan. Er wordt 72 uur de tijd voorzien om deze bereidheid te onderzoeken.
- De Jeugdrechtbank kan aanmelden tijdens de procedure hoogdringendheid.
- De rol van de meldpunten werd uitgebreid.

Deze veranderingen hebben effect op de aard van de aanmeldingen bij het crisisnetwerk, alsook op het aantal aanmeldingen bij de meldpunten.

2.2. De Vuurvogel, dienst voor intensieve contextbegeleiding

De Vuurvogel is een dienst voor intensieve contextbegeleiding voor jongeren tot 18 jaar. De dienst is erkend om gelijktijdig 15 intensieve contextbegeleidingen te verzorgen en 1 begeleiding autonoom wonen. Daarbovenop verzorgt de dienst begeleidingen die onderhandeld worden in de Jeugdhulpregie wanneer er geen gepast regulier aanbod voorhanden is. Deze begeleidingen worden apart gefinancierd. Sinds de oprichting van het Intersectoraal Zorgnetwerk Vlaams-Brabant/Limburg, is De vuurvogel actief in de begeleiding van jongeren binnen het zorgnetwerk.

De duur van de begeleiding van de Vuurvogel is zes maanden, verlengbaar met nog zes maanden afhankelijk van de ronde tafel en de vraag van het cliënteel en de verwijzer, voor zover de Jeugdhulpregie verlengingen toestaat.

De begeleidingsvorm die ontwikkeld wordt in De Vuurvogel, wordt gekenmerkt door de vergaande participatie van de jongeren en van hun opvoedingsverantwoordelijken, en door het betrekken van de omgeving van de jongeren bij de begeleiding.

De doelstellingen en de te ondernemen acties van de begeleidingsvorm worden niet op voorhand vastgelegd.

Doelstellingen, bijstellingen, te ondernemen acties worden met alle betrokkenen samen geformuleerd en geëvalueerd.

Voorwaarde voor de begeleidingen is dat de jongeren thuis of bij een volwassene uit hun context kunnen verblijven. Voor de begeleidingen binnen het Intersectoraal Zorgnetwerk ligt dit anders omdat de jongere dan (meestal) in een residentie verblijft. De Vuurvogel neemt dan zowel een brug- als bufferfunctie op tussen de context van de jongere en zijn verblijfplaats.

Zowel jongens als meisjes komen in aanmerking voor de begeleidingen in De Vuurvogel.

De doelgroep van de vuurvogel situeert zich in de grensgebieden en grijze zones van de jeugdhulp.

Kenmerkend voor de jongeren uit de doelgroep van “De Vuurvogel”, is dat de escalatie van hun probleemgedrag parallel loopt met escalaties in de maatschappelijke reacties hierop, die uiteindelijk uitmonden in spiralen van uitsluiting. De uitsluiting concretiseert zich dikwijls als een feitelijke ontzegging van de toegang tot hulpverlening, begeleiding of bemiddeling en als een feitelijke ontzegging tot de toegang tot vorming of onderwijs, of georganiseerde vrijetijdswereld.

De begeleiding is gericht op het doorbreken van deze spiralen van uitsluiting.

Differentiatie naar doelgroep en probleemomschrijving is inherent aan de werking van De Vuurvogel, en vloeit voort uit de gemeenschappelijke formulering van doelstellingen door cliënteel en begeleiders. De Vuurvogel werd door het Jongerencentrum Cidar ingericht om jongeren te begeleiden die noch in de hulpverlening (eerstelijnszorg, geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, bijzondere jeugdzorg), noch in het onderwijs, noch in justitiële reacties (herstelgerichte afhandelingen en plaatsing in gemeenschapsvoorzieningen), noch in het eigen milieu voet aan de grond krijgen. Het betreft de jongeren bij wie de "problematische opvoedingssituatie" verworpen is tot een "problematische overlevingsstrategie", waarbij delinquente patronen intens verweven zijn met problematische gedrag- en interactiepatronen.

Problematische overlevingspatronen zijn in onze opvatting gekenmerkt door twee polen die de dynamiek van die patronen bepalen. Door anderen schade toegebracht worden en aan anderen of zichzelf schade toebrengen zijn prominent aanwezig in de omgangsvormen, en dit zowel in de

verhoudingen in de intieme sfeer, in de sociale sfeer, als in de publieke sfeer. Het helse is dat er niet zomaar aan te ontsnappen valt, terwijl die patronen veel leed veroorzaken. Helemaal tragisch wordt het wanneer deze patronen zich gaan herhalen in het contact met de hulpverlening.

Van bij het ontstaan van de Vuurvogel hebben we een engagement willen nemen op de uitstroom van de gemeenschapsinstellingen. Sinds 2014 is De Vuurvogel partner met De Hutten (in de Nieuwe Perspectieven voor de Toekomst (NPT), een specifiek programma dat gericht is op de uitstroom van recidiverende jongeren.

Daarnaast engageert de Vuurvogel zich ten aanzien van de “uit- geprocedeerden” in de jeugdhulpregie (vroeger: knelpunt dossiers). De Vuurvogel engageert zich zowel in begeleidingen vanuit Fase 3 van de jeugdhulpregie als in begeleidingen die ingezet worden vanuit het Intersectoraal Zorgnetwerk.

Ten aanzien van de jongeren waar we feitelijk mee werken is het dan ook logisch dat op het niveau van de leeftijd het merendeel van de begeleidingen opstart op 16-17- jarige leeftijd.

Daarnaast kunnen er ook nog specifieke vragen gesteld worden vanuit de verwijzer voor gezinnen in een overlevingssituaties. Het aangrijpingspunt krijgt een ander accent. In plaats van “je kind wordt groot” wordt het dan “je kind moet opgevoed worden” en het werk zet zich dan meer uiteen op het niveau van de ouders.

De enige voorwaarde waarop er geen opstart is in de Vuurvogel, is dat er geen enkele volwassene binnen of buiten het gezin zich mee engageert naar de jongeren toe. Indien het jongeren betreft in overgang naar de meerderjarigheid geldt deze voorwaarde niet echt.

Een evidente contra-indicatie is; als er sprake is van een lopende mishandeling (seksueel misbruik, ...) binnen het gezin waar de jongere verblijft of waar de begeleiding zou moeten opgestart worden.

2.3. Koïnoor.

2.3.1 Algemeen

Per 1 september 2016 werd Koïnoor een onderdeel van het netwerk dat instaat voor de Naadloze en Flexibele Trajecten (NAFT) in Vlaams-Brabant. Wat tot dan gekend was als “time-out” werd herdoopt in “naadloos en flexibel traject”. Het belangrijkste verschil tussen time-out en naadloos flexibel traject, is dat de naadloze en flexibele trajecten niet gebonden zijn aan tijdslimieten en evenmin gebonden aan de voorwaarde dat onderwijsinrichtingen zich engageren t.a.v. jongeren, na het doorlopen van een traject. In Vlaams-Brabant wordt het netwerk uitgebouwd door de drie voormalige aanbieders van Time-out: Arktos, Koïnoor en Groep Intro. Het netwerk engageert zich voor 94 trajecten in Vlaams-Brabant.

De voormalige aanbieders van de lange en de korte Time-Out -trajecten Onderwijs-Welzijn in de provincie Vlaams-Brabant, Arktos, Groep Intro en Koinoor, gaan samen het engagement aan om in te staan voor de naadloze flexibele trajecten in Vlaams-Brabant. Deze benadering is gestoeld op de overtuiging dat de inbreng van elke opgebouwde expertise in een gemeenschappelijk project een meerwaarde betekent.

Het concept van de naadloze flexibele trajecten (NAFT) sluit aan bij de ambitie een aanbod op maat voor leerlingen en scholen te creëren.

NAFT biedt aan jongeren, die tijdelijk (voltijds of deeltijds) intensieve begeleiding nodig hebben, een kwaliteitsvol en maatgericht traject in functie van het opnieuw aansluiten bij een schoolstraject. Het aanbod binnen dit traject is erg breed om in te spelen op de diversiteit van de vragen. De in- en uitstroom in de verschillende trajecten kan flexibel gebeuren. Wat aan bod komt in een specifiek traject wordt afgestemd op de interesses en noden van elke individuele jongere. Jongeren worden opgevangen binnen een breed, maatgericht en divers zorgcontinuüm waar een stevige samenwerking garant staat voor een nauwe trajectopvolging.

NAFT werkt vanuit preventief en curatief oogpunt complementair met de school. Fundamenteel uitgangspunt is het behouden en versterken van de band tussen school en jongeren doorheen het maatgerichte traject. NAFT werkt, gelinkt aan concrete leerling cases, ook preventief, bijvoorbeeld via ondersteuning van leerkrachten, voorbereiding op de herinstap van jongeren, methodische ondersteuning in het werken met ‘uitdagende’ klasgroepen, enzovoort...

Vanaf de intake betreft NAFT de context (ouders, begeleiders, broers en zussen, andere sleutelfiguren, ...) actief bij het begeleidingstraject. We zetten tijdens het hele traject in op gedeelde verantwoordelijkheid.

Bij de uitbouw van het zorgpartnerschap is de positie en opdracht van het CLB cruciaal. Zij vormen de brug van onderwijs naar flexibel traject. Het CLB heeft een belangrijke opdracht om, in nauw overleg met het team van het ontwikkelingstraject, mee in te staan voor (aspecten van) de individuele begeleiding van de jongeren.

2.3.2. Naft Koinoor

De pedagogie van Koïnoor bouwt verder op de ontwikkeling van de pedagogie van het Onthaal-, Observatie- en Oriëntatiecentrum (OOOC) van het Jongerencentrum Cidar V.Z.W.

Sinds het schooljaar 1990-1991 werd, voor de jongeren ingeschreven in het OOOC een stelsel van huisonderwijs ingericht, waardoor een leerling die deelnam aan dat programma voldeed aan de leerplicht op basis van het Besluit van de Vlaamse Executieve dd. 04/10/1991. Vanaf 1/9/1999 tot 31/8/2016 was Koïnoor erkend als time-out project, en werkte zijn aanbod uit in twee modules: lang (6 weken) en kort (10 dagen). De inhoud en de methodiek van het time-out project Koïnoor bouwde

voort op de ervaringen opgedaan in de werking van het huisonderwijs in Jongeren Centrum Cidar, ingezet vanuit een welzijnsperspectief.

Ingaan op de onderwijsproblematiek vertrekkende vanuit een welzijnsperspectief betekent:

-openstaan voor de maatschappelijke kwetsbaarheid van jongeren: het naar waarde schatten van de school als maatschappelijk instituut en de risico's op verdere marginalisering en verlies van weerbaarheid.

-aandacht voor de psychosociale problemen op individueel vlak.

-erkenning van de leerling als volwaardige gesprekspartner.

Dit perspectief wordt aangehouden in de invulling van de Naadloze en Flexibele Trajecten in Koïnoor. De invulling van de Naadloze en Flexibele Trajecten in Koïnoor bouwt verder op de invulling van het aanbod van Koïnoor als time-outproject. Het aanbod van Koïnoor blijft twee sporen volgen het aanbieden van een vormingsprogramma en het ontwikkelen van een overlegpraktijk tussen school; CLB, ouders, leerling en relevante derden.

Naft Koïnoor staat voor atelierwerking (koken, sporten, sjabloneren, schilderen, hout en fietsatelier, werken aan een evenement, Radick tijdschrift...) in een groepje van ongeveer 6 leerlingen met tijd en ruimte voor individuele gesprekken en studiemomenten. Dit alles wordt nauw opgevolgd door de trajectbegeleider en gebriefd naar de verschillende betrokkenen.

Vooraleer leerlingen kunnen instappen in een traject, dient er een ronde tafel plaats te vinden op de school, met alle betrokkenen waarop de doelstellingen van het Naft traject en de verwachtingen van alle partijen kunnen worden uitgesproken.

Het traject wordt dan gestart met een coaching dag met de trajectbegeleider en de jongere.

Hierna volgt opnieuw een briefing naar alle betrokkenen.

Het traject wordt ook steeds afgesloten met een eind -ronde tafel en er is ook steeds mogelijkheid op nazorg indien gewenst.

De invulling van de naadloze en flexibele trajecten in Koïnoor heeft drie basisingrediënten:

- De Individuele coaching
- Het Vormingsprogramma
- Overlegpraktijk tussen school, CLB, ouders, leerling en relevante derden.

a. Individuele coaching in Koïnoor.

Bij de aanvang van een traject wordt een coaching dag ingericht, waarbij de jongere en zijn trajectbegeleider mekaar leren kennen, en waarbij samen uitgemaakt wordt hoe het traject van de jongere verder vorm zal krijgen.

Dit houdt in dat de jongere en zijn/haar trajectbegeleider 1 op 1 samen iets gaan doen, vb. fietstocht, wandeling, iets bezoeken, ... De trajectbegeleider is dus steeds ook de coach van de jongere in kwestie, hij of zij brieft de entourage en organiseert ook de tweede (en eventuele andere gesprekken) en laatste ronde tafel (herintrede bespreken) op school. Het **doel** van de coaching is enerzijds dat de jongere en zijn/haar trajectbegeleider elkaar en Koïnoor leren kennen, anderzijds om de jongere de kans te geven zijn verhaal te doen vanuit zijn eigen perspectief, zonder de aanwezigheid van school, CLB- medewerker of ouder. De reden dat we uit huis iets samen gaan doen, is omdat het makkelijker praten is wanneer je samen onderweg bent, zonder aanwezigheid van andere leerlingen...

Waar polsen we naar tijdens een coaching?

Eerste indruk na de intake ronde tafel, het verhaal van de jongere zelf, de schoolse problemen die zich aandienen, eventuele andere problemen (gezin, vrienden) die de jongere wil bespreken.

Kennismaking: Coach stelt zichzelf en de werking (NAFT doel, coachingsdoel) voor.

Mogelijke onderwerpen?

Wat is de hulpvraag van de jongere?

Eventuele oplossingen vanuit de jongere?

Sterktes/zwaktes?

Wat zijn mogelijke strategieën, waar denkt de jongere zelf aan, wat zijn no-go's?

Steun van familie en vrienden?

Hoe ziet de schoolsituatie eruit? Hoe ziet de thuissituatie eruit (familie -genogram, hobby's, vrienden, drugsgebruik,...)

Wat is er al geprobeerd vanuit de school? Door CLB?

Eventuele andere betrokkenen in hulpverlening (OCJ, JRB, psychiater, MPK,) en wat zijn de ervaringen met de hulpverlening?

Tijdslijn maken met de jongere: waar sta ik nu, waar wil ik naar toe? Toekomstperspectieven? Wat wil ik worden? Hoe zie ik mezelf later? Wat heb ik hiervoor nodig?

Wat zijn doelen die de school vooropstelt om het na het traject in Naft 'beter' te doen op school?

...

Briefing naar team/school/ouders/CLB...

De trajectbegeleider maakt een verslag voor het dossier. De coaching wordt daarna besproken in team op het teamoverleg. Hij of zij stuurt vervolgens een mail naar de school, CLB, ouders met een korte schets van de coaching, hierin worden opgenomen: doelen die jongere wil verwezenlijken en eventuele strategie ...

Belangrijk is dat een coachingsgesprek in vertrouwelijke sfeer kan verlopen, zodat de jongere een band kan opbouwen met zijn of haar trajectbegeleider. De coach vermeldt steeds dat info vertrouwelijk is, en dat de coaching wel steeds in team gedeeld wordt. In geval van 'gevaarlijke situaties' dat dit dan, met medeweten van de jongere kan gebrieft worden naar betrokken partijen (ouders)

b. Het vormingsprogramma van Naft Koïnoor.

Tijdens NAFT neemt de leerling deel aan een basisprogramma. Naargelang de mogelijkheden en de belangstellingpunten van de leerling dient dit programma ruimte te bieden voor een gedifferentieerde en geïndividualiseerde aanpak. De leerling kan in overleg met zijn trajectbegeleider en de school onderdelen van het basisprogramma schrappen en vervangen door een persoonlijk programma: het verder bijwonen van een aantal lesonderdelen op de school van oorsprong, studeren met behulp van leerstofpakketten verkregen van de school, het opdoen van werkervaringen (onbezoldigd, individuele

projecten waar de leerling samen met een volwassene een idee uitwerkt of een vaardigheid oefent vb. hulp bij een milieuvereniging, kleuterklasje, hobbyist...

Het basisprogramma loopt over een week. Daarnaast vindt er tweemaal per jaar een evenement plaats waaraan jongeren uit het OOC en jongeren van Koïnoor en het netwerk Leerrecht deelnemen.

c. Overlegpraktijk tussen school, CLB, ouders, leerling en relevante derden.

Koïnoor neemt een draaischijffunctie op m.b.t. de communicatie tussen alle betrokkenen bij het NAFT-gebeuren. Een belangrijke dimensie hierin is de combinatie van schoolproblematiek en sociale problematiek, wat voor Koïnoor als implicatie heeft dat tegelijk de schoolse perspectieven als de welzijnspectieven van de jongere en zijn omgeving in rekening worden gebracht.

Het overleg gaat dan ook gepaard met duiding van de verschillende perspectieven op het schoolprobleem. Deze verschillende perspectieven worden ook vaak vertolkt door de verschillende betrokkenen bij het gebeuren.

2.4. Radick, multimedia, evenementen.

2.4.1. Plaats van Radick, multimedia en van de evenementen in Jongerencentrum Cidar

Radick, het multimedia-atelier en de evenementen, zijn activiteiten die toegankelijk zijn voor jongeren uit zowel het O.O.O.C. (residentieel en ambulante), Koïnoor, en De Vuurvogel.

2.4.2. Radick

Radick is een tijdschrift dat met jongeren van Koïnoor, van het O.O.O.C en van het netwerk Leerrecht wordt gemaakt.

De inhoudelijke sturing van deze activiteit gebeurt met de jongeren. De jongeren staan met de begeleiding in voor de publicatie en het beheer van het tijdschrift (RADICK).

Op de redactievergadering bepalen zij de inhoud. Interviews, bezoeken, interessepunten kunnen verwerkt worden tot thema's waaraan bepaalde activiteiten worden verbonden die zijzelf voorstellen of die gesuggereerd worden door de begeleiding, en die ze dan ook mee organiseren. Het financieel beheer, de lay-out, het adressenbeheer en de uiteindelijke grafische vormgeving zijn taken die in dit project verwerkt worden.

Deelname aan Radick is vrij in de zin dat jongeren niet verplicht worden deel te nemen. Jongeren uit Koïnoor die niet deelnemen aan Radick stappen in een andere activiteit van het vormingsprogramma.

2.4.3. Multimedia-atelier.

Het multimedia-atelier is van start gegaan op 1/9/2009. Het multimedia-atelier werkt volgens dezelfde principes als Radick: de deelname is vrij, de toegang tot het multimedia-atelier staat open voor dezelfde jongeren als Radick.

Het multimedia-atelier ontwikkelt multimediale producten met de jongeren: video's, geluidsmontages, muziek.

2.4.4. Evenementen.

Sinds 2015 worden jaarlijks 2 evenementen ingericht, het laatste evenement vond plaats op ...mei 2018. Het evenement krijgt de gestalte van een tentoonstelling van diverse werkstukken die de jongeren uit het O.O.C, Koïnoor, De Vuurvogel gemaakt hebben. Er wordt ook voorzien in optredens door jongeren. Het evenement voorziet ook in randactiviteiten die door de jongeren worden opgezet: een vrij podium, een kickerwedstrijd, hapjes en drankjes, enz. behoren tot de mogelijkheden. De evenementen zijn vrij toegankelijk, de jongeren kunnen ook vrienden en familieleden uitnodigen. Dit project is tegelijk een oefening in samenwerking en beoogt tegelijk de ontwikkeling van een aanbod dat geïntegreerd kan worden in de Naadloze Flexibele Trajecten, en waar in principe ook jongeren uit andere projecten kunnen aan deelnemen. De coördinatie van de opbouw van het project gebeurt op de Radick-vergaderingen, met de jongeren.

3. Accenten en aandachtspunten in 2018.

3.1. Het O.O.O.C.

3.1.1. Diagnostiek.

Het diagnostisch proces, zoals in het centrum werd uitgetekend bij de overgang naar Integrale Jeugdhulp, wordt in het centrum geregeld besproken en waar nodig bijgestuurd. In 2018 werd vooral de samenhang belicht tussen leefgroep-begeleiders, sociale dienst, psycholoog, procesbegeleider. Ook de structuur van het hulpverleningsverslag werd wat aangepast en vereenvoudigd.

Ook de verandering van het formatieplan (zie hoger onder...) van het O.O.O.C. werd in de werkgroep diagnostiek uitgewerkt.

3.1.2. Leefgroep

De formulering en opheldering van het pedagogisch regime van de leefgroep is een constant aandachtspunt. Dit gebeurt in samenspraak met alle geïnteresseerde werknemers van het centrum: zowel de sociale dienst als De Vuurvogel, als Koïnoor en Leerrecht kunnen een steentje bijdragen. De plaats bij uitstek voor de formulering en uitklaring van het pedagogisch regime van de leefgroep is een maandelijks bijeenkomst: de “Pedagogische kapstokken”. Ook de procesbegeleider en de directeur nemen deel aan de Pedagogische Kapstokken.

Behandelde thema’s in 2018: de onderwijssituatie van opgenomen jongeren, de organisatie van de dagstructuur, samenwerking en afstemming met de sociale dienst, de positie van de individuele begeleider in het diagnostisch proces, het effect van de langblijvers op het klimaat in de leefgroep, omgang met de sociale media in de leefgroep.

De leefgroepbegeleiders geven aan dat ze er veel belang aan hechten dat ze de ruimte krijgen om een aanpak op maat uit te werken, en dat ze tegelijk ook de ruimte krijgen projecten uit te werken met jongeren die vertrekken van hun interesses, dus niet op voorhand bepaald.

3.1.3. Crisishulp

Na de recente ontwikkelingen binnen integrale jeugdhulp behoudt het O.O.O.C. dezelfde capaciteit voor het crisisnetwerk. Er wordt één module verblijf voorzien en één module diagnostiek (interventie/begeleiding) voorzien.

In 2016 werd in Vlaams-Brabant het systeem crisishulp onder de Integrale Jeugdhulp, gecombineerd en afgestemd met de crisishulp ingericht door Yuneco, het netwerk geestelijke gezondheidszorg in Vlaams-Brabant.

Het belangrijkste aandachtspunt voor 2018 blijft nochtans zoals in 2017 het effect van het openstellen van het systeem crisishulp voor de gerechtelijke jeugdhulp.

In 2018 worden we nog steeds geconfronteerd met het gebruik van de crisisplaatsen als manier om versneld toegang te krijgen tot de reguliere hulpverlening.

3.2. De Vuurvogel: accenten en aandachtspunten in 2018

3.2.1. Algemeen.

In 2018 blijft De Vuurvogel feitelijk groeien. Dat leidt ertoe dat De Vuurvogel bij het einde van het jaar rond 25 dossiers werkt, waarvan 16 in de reguliere capaciteit, en 9 in bijkomend gefinancierde stelsels: Fase 3, Zorgnetwerken, Versnelde uitstroom.

Vuurvogel blijft gestaag verder werken vanuit de eigen basisconcepten; het dubbelmandaat, het onderzoek van de problematisering, de reconstructie en deconstructie en de positie als persoon (subject). Deze concepten/manieren van kijken hebben doorheen de evolutie van de Vuurvogel vorm gekregen als "richtingwijzers" voor het werk en hebben Vuurvogel verder uitgebouwd tot een existentieel-communicatieve- en interpretatieve praktijk. Hulpverlening als opbouw van hulpverlening.

Binnen de werking wordt gestreefd naar heterogeniteit. Er wordt zowel met jongens als met meisjes gewerkt, er wordt zowel ingezet op MOF-problematieken als op de complexe dossiers (combinatie VOS-MOF-PSY-beperking). De tendens waarbij deze 'complexe' dossiers sterk naar voor komen volgt deels ook uit het verderzetten van de engagementen van Vuurvogel binnen het Intersectoraal zorgnetwerk en de engagementen in de Fase 3 dossiers. Om eventuele professionele beperktheid, volgend uit specialisatie op bepaalde dossiers tegen te gaan, wordt getracht de begeleiders/-sters in te zetten op de diverse insteken van het werk.

Net als vorig jaar was de capaciteit van de Vuurvogel (15 modules CBKI +1 module CBAW) doorlopend voor 100 procent bezet. Dit heeft ook tot gevolg dat vragen die geen prior krijgen of vragen die geen uitstroom Gemeenschapsinstelling betreffen omzeggens nooit opgestart kunnen worden. Veel jongeren staan soms maandenlang op onze wachtlijst zonder perspectief op opstart. Hier stelt zich de vraag hoe die lange wachttijd zich verhoudt tot het Recht op hulp.

Bovenop die 16 dossiers erkende capaciteit zijn er nog 3 dossiers ISZ-netwerk, 3 dossiers Fase 3 en 3 dossiers versnelde uitstroom GI. Dit zijn dossiers waar speciale procedures voor ingezet moeten worden om een aanbod van hulpverlening vorm te laten krijgen. Samen zijn het 9 dossiers bovenop de erkende capaciteit wat het totaal aantal dossiers op 24 brengt (160 procent). Op die manier komt wat we bovenop de capaciteit doen stilaan in de buurt van wat we regulier doen. Dat geeft ons mogelijk wel een sterke onderhandelingspositie bij eventuele mogelijkheden tot uitbreiding.

Met het nieuw Decreet Jeugddelinquentie ontstaat nu een dergelijke mogelijkheid onder de vorm van "delict-gerichte contextbegeleiding". We willen hier wel op intekenen maar niet tegen om het even welke prijs en niet vanuit een alsof strategie. Vraag die zich stelt is in hoeverre je je wel of niet zal moeten bekennen tot methodieken die sterk afwijken van de manier van werken van de VV of waarvan we ondertussen via de praktijk ondervonden hebben dat wat "als werkend" voorgesteld wordt datgene is "wat niet werkt". Afwijkend t.o.v. de andere collega-werkingen is dat voor de Vuurvogel recidive vermijden geen doelstelling op zich is. In plaats daarvan willen we "zin" geven aan de maatschappelijke reactie op als misdrijf omschreven feiten. De uitkomst hiervan is niet noodzakelijk normbevestigend.

Het nieuw jeugddelinquentierecht zal ook een impact hebben op de organisatie van de Gemeenschapsvoorzieningen. Het kader van waaruit daar gewerkt zal worden wordt methodisch ingekleurd vanuit de modellen RNR (Risk-Need Responsivity-model) en GLM (Good Life Model). In hoeverre dit zal doorwegen op de samenwerking GI- Private partner in de gedeelde trajecten is op dit moment niet duidelijk. De bedoeling is wel deze samenwerking te schragen vanuit een te ontwerpen draaiboek gedeelde forensische (?) trajecten. We zitten ook mee in de schrijfgroep van dat draaiboek maar de finale beslissingen over wat wel of niet in dat draaiboek zal weerhouden worden zit in een hiërarchische structuur boven de schrijfgroep. In hoeverre het mogelijk zal zijn de voorstructureringen

vanuit een evidence-based denken te verzoenen met de “what works” insteek van het draaiboek, blijft een open vraag. We bekijken dit geheel als een zoveelste experiment waarbij we zullen onderhandelen-afwachten en positie nemen vanuit de vraag “waartoe”?

Een andere tendens in het werkjaar 2018-2019 betrof de vragen vanuit de onderwijswereld. We zien hier een uitbreiding, naast Gent kwamen er ook vragen over de werkwijze van de Vuurvogel vanuit Brussel en Leuven, zowel de unifs als de hogescholen. Op basis van de documentering van de begeleidingen bij VV gaan we met de studenten o.a. in dialoog over van wat het betekent om object te zijn van een interventie en hoe wij, en dus later ook zij, in dat complexe geheel positie kunnen nemen en wat dat betekent voor het zelfbegrip van de professional. Deze manier van nadenken over het werk wordt ook op een andere manier verdergezet rond de thema's van de Witte Villa.

Het totaal van 24 dossiers wordt opgevolgd door een equipe van 9 personen. Ward kwam over vanuit het OOC en Joyce kwam na jaren academisch werk op de universiteit de Vuurvogel intern versterken. Daarnaast geeft dat aantal van 24 begeleidingen ook meer mogelijkheden om studenten bij ons stage te laten lopen. Naar infrastructuur bekeken is ons lokaal nog net groot genoeg maar het is wel wenselijk om de beschikbare ruimte te vergroten.

3.2.2. Intersectorale Zorgnetwerken, fase-3 dossiers en dossiers Versnelde Uitstroom.

Via De Vuurvogel heeft het Jongeren Centrum Cidar actief meegewerkt aan de vormgeving aan het Intersectoraal Zorgnetwerk Vlaams-Brabant-Brussel-Limburg zowel bij de formulering van de hulpverleningsvisie als bij de institutionele vormgeving aan het netwerk.

De Intersectorale Netwerken werden door de Vlaamse Gemeenschap in het leven geroepen om een zorggarantie in te bouwen voor 10 jongeren met een zeer moeilijk hulpverleningstraject.

De Vuurvogel heeft zich actief geëngageerd in 3 zorgdossiers, als hulpverlener. In verschillende andere dossiers heeft De Vuurvogel mee nagedacht over de verdere vormgeving aan hulp.

Jongeren Centrum Cidar maakt deel uit van het Dagelijks Bestuur van het Zorgnetwerk en staat mee in voor de “Open Stuurgroep”. De “open stuurgroep” werd ingericht om hulpverleningsthema's, verschillen in visie, moeilijkheden in de samenwerking tussen de leden van het netwerk bespreekbaar te houden.

De Intersectorale Netwerken kunnen begrepen worden als een verdere ontwikkeling van de “fase 3” dossiers. De fase-3 dossiers zijn dossiers waarvoor de jeugdhulpregie niet met zijn gewone middelen slaagt de gepaste hulpverlening in te zetten. In fase-3 wordt overleg georganiseerd met hulpverleners om een specifiek bijkomend aanbod te ontwikkelen. Hiervoor kan ook bijkomende financiering onderhandeld worden.

De Vuurvogel heeft in de loop van 2018 3 jongeren met statuut “fase 3”, begeleid.

De dossiers Versnelde Uitstroom zijn een variant op de Fase-3 dossiers. Het betreft jongeren die door de Vlaamse overheid versneld uit de Gemeenschapsvoorzieningen moeten begeleid worden. Per werkingsgebied van een toegangspoort werd een aantal jongeren gekozen die voor dit stelsel in aanmerking komen. De Vuurvogel start einde 2018 drie van zulke begeleidingen op.

3.2.3. Deelname aan werkgroep gedeelde trajecten G.I.

Vooruit lopend op het van kracht worden van het nieuwe decreet jeugddelinquentierecht, wordt overleg aangegaan tussen gemeenschapsvoorzieningen en private, om vorm te geven aan “gedeelde trajecten” tussen gemeenschapsvoorzieningen en diensten voor contextbegeleiding. Een medewerker

van De Vuurvogel neemt deel aan deze voorbereidende werkzaamheden. De ambitie hierbij is te “landen” in het voorjaar 2019.

3.3. Koïnoor: accenten in 2018.

3.3.1. Algemeen.

Drie ontwikkelingen bepalen de richting die Koïnoor in 2018 uitgaat: de inkanteling van Leerrecht onder de vorm van een ondersteunende module, de interne evaluatie van de manier van werken van Koïnoor, de nieuwe erkenningsronde per 1 september 2018.

3.3.2. De inkanteling van Leerrecht onder de vorm van een ondersteunende module.

De werking van Leerrecht wordt geïntegreerd in de werking van Koïnoor. Nochtans wordt binnen Koïnoor een onderscheid gehandhaafd tussen de Naft-trajecten en de Leerrecht-trajecten. Leerrechttrajecten onderscheiden zich op twee manieren van de Naft-trajecten: de doelgroepomschrijving, en de arrangementen van de trajecten.

De doelgroepomschrijving sluit vanaf het schooljaar 2017-2018 opnieuw helemaal aan bij de oorspronkelijke doelgroepomschrijving van het netwerk Leerrecht. Leerrecht richt zich tot de jongeren waarbij alle wederzijdse engagementen tussen reguliere school of opleiding onderbroken zijn op het moment van de start van de inzet van het NAFT Leerrecht.

De trajecten worden opgevat als de inzet van “leerplekken” waar de jongere terecht kan. Het netwerk Leerrecht richt zelf geen “leerplekken” in.

3.3.3. De interne evaluatie van de manier van werken van Koïnoor leidt tot een nieuwe structurering van de activiteiten van Koïnoor.

Op de intervisiemomenten kwam naar boven dat de evenwichtsoefening tussen trajectbegeleiding en ateliers of groepswerking een moeilijk hanteerbaar gegeven is. Verder kwam ook aan bod dat de onderlinge samenhang tussen de ateliers zoek was en dat er een herbronning nodig was. Een derde bedenking betrof de kwaliteit van de “evenementen”, de begeestering leek wat verloren te zijn gegaan, de formule lijkt wat te lijden onder sleet.

Dit heeft dan geleid tot een nieuwe structurering van de activiteiten van Koïnoor, die per 1 september ingezet werd.

De nieuwe structurering ziet er in een notendop als volgt uit:

De week begint met een groepsbijeenkomst waar wordt toegelicht waar iedereen mee bezig is, waar ook met mekaar kennis wordt gemaakt en uitgesproken wordt wie, van waar, van welke school en waarom naar Koïnoor komt. Op deze bijeenkomst wordt ook het programma van de week zichtbaar gemaakt.

In dat programma kunnen accenten gelegd worden, onder de vorm van projecten waaraan individueel of met deelgroepen of met heel de groep wordt gewerkt. De projecten worden zo opgevat dat ze aan het einde van de rit gepresenteerd worden. De jongeren kunnen op de presentaties uitnodigen wie ze wensen. Wie niet in een project terecht kan, kan terugvallen op de gewone atelierstructuur zoals die tot dan werkte (hout, fiets, kook, sport en creatieve ateliers).

In dit programma wordt ook zichtbaar gemaakt wie op welk moment op besprekingen (ronde tafels) of in coaching betrokken is en wie de trajectbegeleider van welke jongere is.

3.3.4. De nieuwe erkenning per 1 september 2018 onder Welzijn

Het ingrijpendste effect van deze erkenningsronde is dat het Netwerk zelf zich niet langer formeel als netwerk kan presenteren. Elke organisatie in het Netwerk (Arktos, Koïnoor, Groep Intro), moet formeel apart een erkenning aanvragen. Het perspectief om met de drie organisaties tot een geïntegreerde werking te komen, komt hierdoor onder druk te staan. Op het “dagelijks bestuur” van het netwerk wordt afgesproken om het netwerk als een samenwerkingsverband verder te laten bestaan. Vanuit die optiek blijft het Dagelijks Bestuur blijft bijeenkomen, meer als een platform waarop de drie betrokken organisaties tot onderlinge afstemming kunnen komen, dan als bestuurlijk integrerend orgaan, dit alles met het oog op de start van Naft2.0

De aanmeldingen vanuit CLB, worden nog steeds samen bekeken en verdeeld over de organisaties en ook evenementen worden sporadisch samen opgezet.

3.3. Radick, multimedia, en evenementen. Accenten en aandachtspunten in 2018

Radick en het multimedia-atelier verlopen zoals andere jaren.

In 2018 werd één gemeenschappelijk evenement ingericht. Voorafgaand aan dit evenement was er een zeepkistenwedstrijd, waaraan Arktos, de leefgroep van het OOC en Naft Koïnoor en Naft leerrecht deelnamen. De race ging door op 14 mei 2018.

Het evenement ging door op 23 mei 2018.

In deze formule is dit het laatste evenement.

3.4. Gedeelde aandachtspunten in 2018

Het centrum besteedt veel aandacht aan de thema's en benaderingen die de drie werkingen van de V.Z.W. met elkaar verbinden. De formule die in 2017 werd ingezet om tot continuïteit te komen in de afstemming tussen staf en raad van bestuur, wordt in 2018 verdergezet: drie à viermaal per jaar komt de Raad van Bestuur met de Staf samen om gemeenschappelijke thema's te behandelen.

3.4.1. *Gedeelde pedagogie*

De Witte Villa's worden ingezet om thema's en benaderingen van hulpverlening op een reflectieve manier uit te diepen, vanuit de drie werkingen.

In 2017 werd er gewerkt rond de basale vragen m.b.t. tijd, de gespannen verhouding tussen formele vereisten en feitelijke invulling van de opdracht. Uit deze opeenvolging is een manier van werken ontstaan die ook in 2018 werd verdergezet. Bij het einde van een sessie wordt een thema afgebakend voor volgende sessie. Dit thema wordt voorbereid in de teams. Die voorbereidingen worden dan in de plenaire vergadering voorgesteld, hierop wordt dan in groepjes verder gewerkt. De groepjes bestaan uit een mix van begeleiders uit het O.O.O.C., De Vuurvogel en Koïnoor. De discussies worden dan opnieuw teruggekoppeld naar de plenaire vergadering en op basis van deze discussie wordt een nieuw thema omschreven.

In 2018 werd verder gewerkt op de basale thema's die in 2017 aan bod kwamen. Dit resulteerde in een reflectie en uitwisseling over de manier waarop we gestalte geven aan "professionaliteit" en verantwoordelijkheid.

Op 26/4 werd de film "Au jour le jour, à la nuit la nuit" getoond over het dagelijks leven in La Borde, van Anaëlle Godard. In deze film komen tal van thema's die in de Witte Villa's worden behandeld terug. De hierop volgende Witte Villa werd gewijd aan de vraag wat aansprak in de film. Van hieruit werd dan verder gewerkt rond het thema hoe de samenleving aanwezig is in het werk met jongeren, en hoe wij onszelf vanuit het werk verhouden met de samenleving.

3.5.1. Uitgebreide Raad van Bestuur.

Ook in 2018 werd afwisselend een bijeenkomst van de Raad van Bestuur belegd met en zonder de leden van de staf. De bijeenkomsten waarbij de Raad van Bestuur werd uitgebreid, behandelden telkens één van de werkingen. Na de zomer werd besloten deze formule te veranderen en een aantal thema's te omschrijven waarrond samen verder gedacht zou worden. Eén thema dat op de laatste gezamenlijke bijeenkomst boven dreef was de vervanging van de assistent van het management en van de directeur, naar aanleiding van hun pensioen in zicht.

Deel 2. Kwaliteitsverslag 2017.

1. Werkgroep kwaliteit in Jongeren centrum Cidar.

Het kwaliteitsbeleid in Jongeren centrum Cidar wordt aangestuurd vanuit de werkgroep Kwaliteit. De werkgroep bestaat uit de directeur, de assistent management, de procesbegeleidster van het O.O.O.C, de hoofdbegeleidster van de leefgroep, het hoofd van de sociale dienst, de psycholoog, de coördinator en een staf lid van De Vuurvogel en het diensthoofd van Koinoor. De werkgroep kwam 5 maal samen in 2018.

Drie thema's namen de bovenhand in 2018:

- Het op punt stellen van de procedures m.b.t. de functioneringsgesprekken en tevredenheidsmetingen.

De cijfers m.b.t. hulpverlening in het O.O.O.C.

- De moeilijk lopende communicatie tussen de sociale diensten van OCJ, SD bij de rechtbanken.
- De voorbereidingen van de publieke evaluatie van het O.O.O.C.

Op elk van deze thema's wordt verder in het kwaliteitsverslag, dieper ingegaan

2. Visie op het kwaliteitsbeleid.

Dit kernelement is gemeenschappelijk voor de drie werkingen ingericht door Jongeren Centrum Cidar: het O.O.O.C, De Vuurvogel en Koïnoor.

Een eerste uitgangspunt van de visie van Jongeren Centrum Cidar is dat “kwaliteit” op een eigenschap duidt en niet op een zelfstandige zaak. In de context van de jeugdhulp gaat het dus niet over kwaliteit op zich maar over de kwaliteit van de zorg.

Een tweede uitgangspunt is dat kwaliteit van zorg gerealiseerd wordt in tussenpersoonlijke interacties. Kwaliteit krijgt dan ook relevantie vanuit intersubjectieve zingevingsprocessen, en niet als zaak op zich.

Hieruit volgt dat wanneer de verbinding met intersubjectieve zingevingsprocessen verbroken wordt, een kwaliteitszorgsysteem vervreemdend werkt. Het (groei)niveau van kwaliteit of van de kwaliteitszorg vaststellen aan de hand van objectieve criteria, heeft dan ook geen op zich staande zin of betekenis.

Verantwoording van de hulpverleningspraktijk vergt meer dan de objectivering van de vaststelling dat de praktijk voldoet aan de kwaliteitsnormen. Verantwoorden van hulpverleningspraktijken, veronderstelt de vatbaarheid van die praktijken voor de vraag waarom gedaan wordt wat gedaan wordt op de manier waarop dat gedaan wordt. Verantwoorden veronderstelt dat die vraag vanuit verschillende perspectieven kan gesteld en bediscussieerd worden.

Visie op kwaliteitszorg.

Een eerste gevolgtrekking uit deze uitgangspunten : een systeem dat de aandacht voor de kwaliteit van de zorg levend houdt, en die aandacht ondersteunt, wordt opgebouwd rond een proces van terugkoppelingen en interacties omtrent de kwaliteit van de zorg.

Een tweede gevolgtrekking uit deze uitgangspunten is dat in de praktijk zelf de aandacht levend gehouden wordt voor de vraag waarom gedaan wordt wat gedaan wordt, en dat deze vraag vanuit verschillende perspectieven kan gesteld worden.

Visie van Jongeren Centrum Cidar t.a.v. het kwaliteitszorgsysteem zoals opgelegd bij besluit dd. Februari 2014.

De visie van het centrum is tegelijk praktisch als principieel.

Praktisch:

- De bepalingen m.b.t. kwaliteitszorg van het besluit dd. februari 2014, maken deel uit van de erkenningsvoorwaarden. Hieruit volgt dat de werkingen van het Jongeren Centrum Cidar formeel moeten voldoen aan de dwingende bepalingen van dit besluit.

Principieel:

- Het kwaliteitszorgsysteem in Jongeren Centrum Cidar wordt opgebouwd rond de terugkoppelingssystemen die mogelijk maken de aandacht gaande te houden voor de kwaliteit van de zorg, die er op zijn beurt op gericht is aan zorg een subjectieve zin te geven.

Dit impliceert dat de manier waarop terugkoppelingsprocessen worden georganiseerd kan variëren al naargelang het in het besluit opgelegde thema van de kwaliteitszorg.

Inspiratiebronnen:

Ledoux, M. (2004). *Waar zijn we toch mee bezig? Institutionele psychotherapie in weerstand en dialoog met de kwaliteitspsychiatrie*. Literarte: Kessel-lo

Biesta, G. (2010). *Good education in an Age of Measurement. Ethics, Politics, Democracy*. Boulder: Paradigm Publishers.

Dejours, C. (2003). *L'évaluation du travail à l'épreuve du réel. Critiques des fondements de l'évaluation*. Paris: INRA

3. Kerncijfers

3.1. Cijfers over het O.O.O.C.

Bezetting en Benutting werden uit Binc getrokken, de overige cijfers voor 2018 werden zelf aangemaakt, in uitvoering van de eind 2017 vooropgestelde verbeteractie m.b.t. het cijfermateriaal van het O.O.O.C.

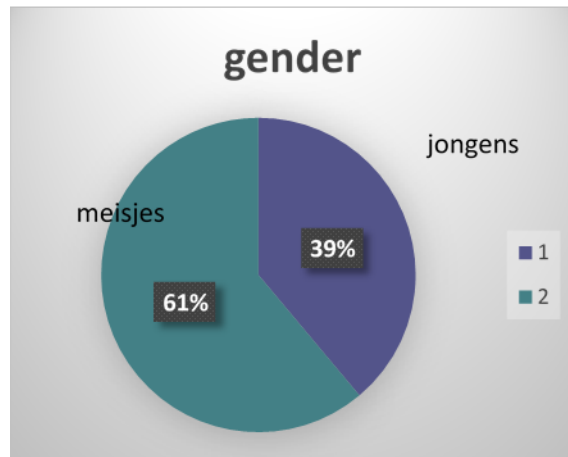
3.1.1. Bezetting en Benutting.

Resultaat Bezettingsgraad: 01/01/2018 - 31/05/2018				
Naam	Bezettingsgraad 2018 %	2017%	2016%	2015%
Diagnostiek in het kader van de bijzondere	72,6	80,10	71,60	72,90
Verblijf	85,4	89,90	85,20	86,70
Gewogen gemiddelde	76,7	83,20	76,00	77,30

Benutting OOC				
jaar	2018	2017	2016	2015
Verblijf	46,90%	54,20%	52,00%	50,60%
crisisverblijf op verwijzing crisismeldpunt	2,80%	2,60%	1,10%	1,50%
Verblijf in functie van diagnose (hoge frequentie)	44,10%	51,50%	50,90%	48,90%
Verblijf in functie van diagnose (lage frequentie)	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Kortdurend crisisverblijf	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

3.1.2 Het OOC in cijfers

JONGEREN IN VERBLIJF IN FUNCTIE VAN DIAGNOSTIEK

In het totaal werden er 35 jongeren in de leefgroep opgenomen:

1) 39% jongens

2) 61% meisjes

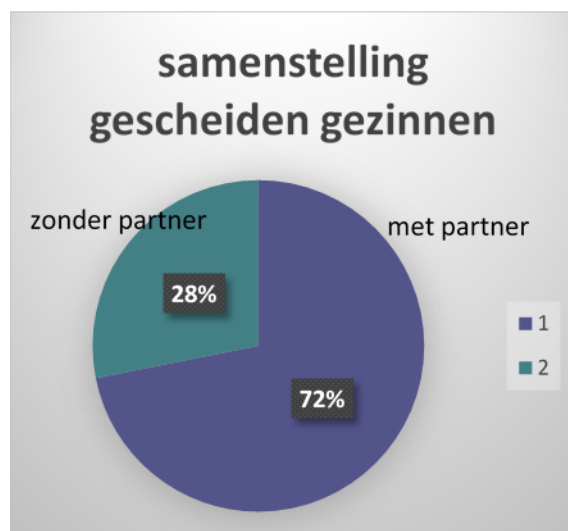
Gezinsamenstelling op het moment van de opname:

1) 24% traditioneel gezin

2) 67% gescheiden gezin

3) 9% uit pleeggezin.

Opmerking: in vergelijking tot de gezinnen die we ambuland begeleiden, zijn er 3% meer jongeren uit gescheiden gezinnen in de leefgroep en 1% meer jongeren uit een pleeggezin.

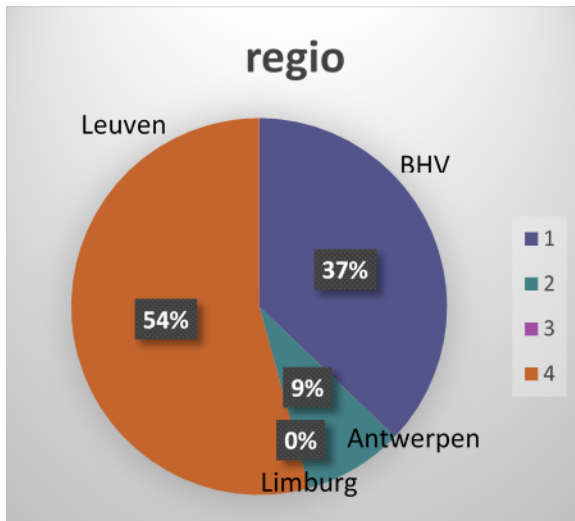

Van de gescheiden gezinnen hebben:

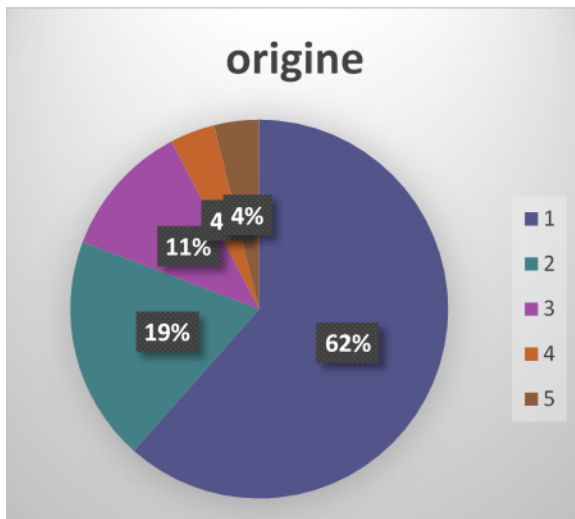
1) 72% van de ouders een partner.

Van de gescheiden gezinnen zijn:

2) 28% alleenstaand.

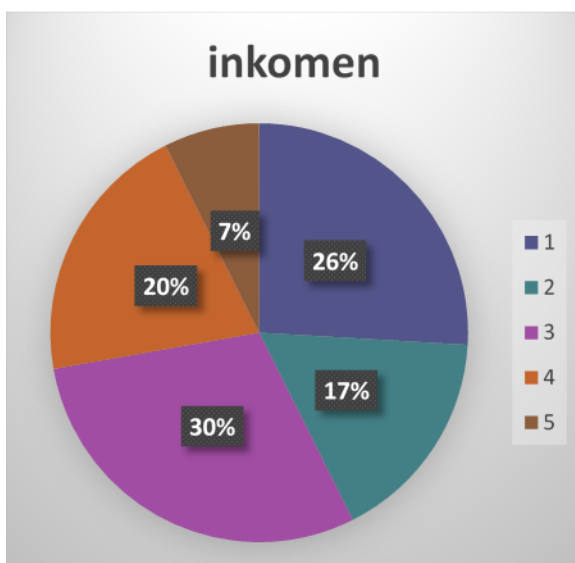

-
- 1) 37% komt uit de regio BHV
 - 2) 9% Antwerpen
 - 3) 0% Limburg
 - 4) 54% komt uit regio Leuven
-

-
- 1) 62% heeft de Belgische nationaliteit.
 - 2) 19% heeft de Belgische nationaliteit met een migratie achtergrond.
 - 3) 11% is van buiten België
 - 4) 4% is een niet begeleide minderjarige
 - 5) 4% is een erkende vluchteling.

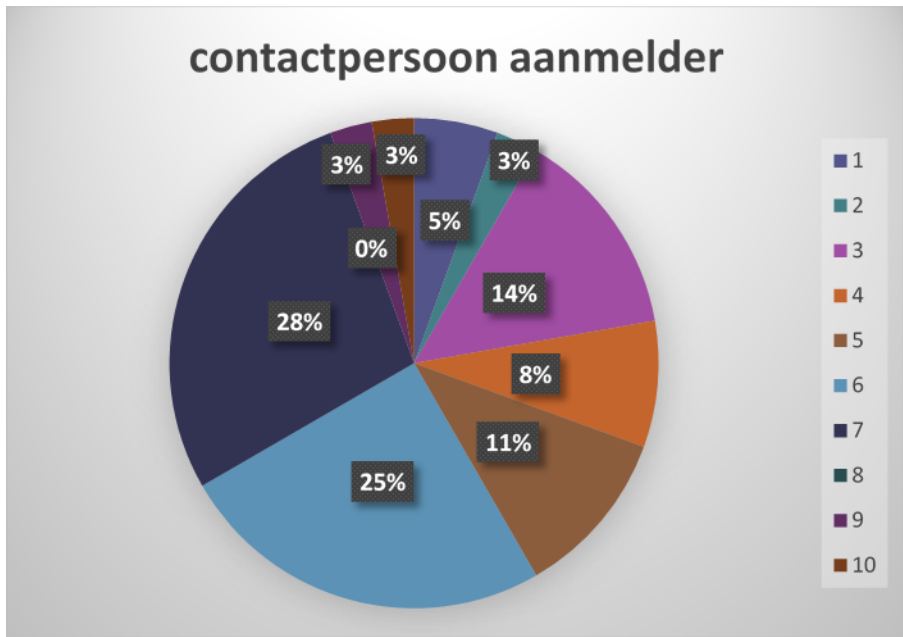
Opmerking: in vergelijking tot de ambulanten: 18% minder Belgen, 11% meer Belgen met migratieachtergrond, 3% meer met een buitenlandse origine.

Van de 35 gezinnen hebben een inkomen als:

- 1) 26% bediende
 - 2) 17% arbeid(st)er
 - 3) 30% vervangingsinkomen
 - 4) 20% zelfstandigen
 - 5) 7% is niet gekend
-

contactpersoon aanmelder

*Aanmeldingen voor een vraag Verblijf/diagnostiek,
gebeuren door:*

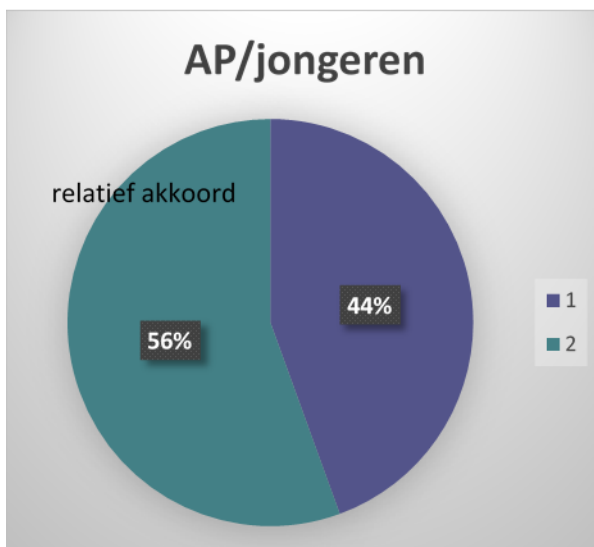
- 1) 5% CLB*
- 2) 3% OCJ Brussel*
- 3) 14% OCJ Leuven*
- 4) 8% OCJ Antwerpen*
- 5) 4% voogd*
- 6) 25% JR Brussel*
- 7) 28% JR Leuven*
- 8) 0% JR Antwerpen*
- 9) 3% geen aanmelder*
- 10) 3% HV*

51% van de **ouders** gaat relatief akkoord met het door de aanmelder geformuleerd problematiek.

49% van de ouders gaat relatief niet geheel akkoord met het door de aanmelder geformuleerd problematiek.

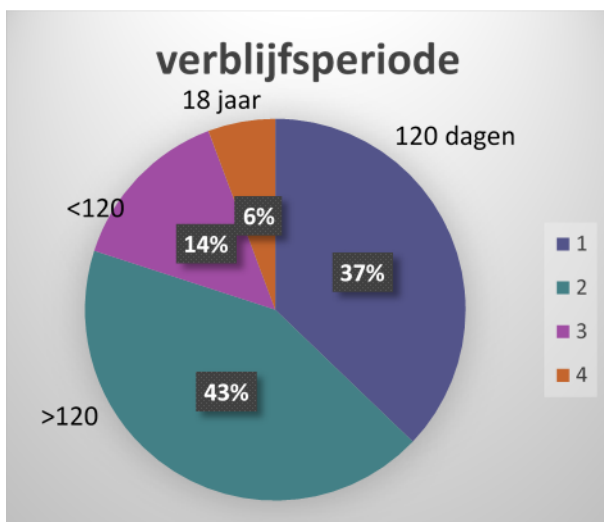
Opmerking: in vergelijking tot de groep van de ambulanten, merken we dat 11% meer ouders niet akkoord gaan met een plaatsing of de problematiek.

56% van de jongeren gaat relatief akkoord met het door de aanmelder geformuleerd problematiek.

44% van de jongeren gaat relatief niet akkoord met het door de aanmelder geformuleerd problematiek.

Opmerking ook hier is een groot verschil op te merken. Bij de ambulanten gaat 8% meer jongeren akkoord.

1) 37% verblijft de gehele periode (120 dagen) in de leefgroep

2) 43% van de jongeren verblijft meer dan 120 dagen in de leefgroep.

3) 14% van de jongeren verblijft minder dan 120 dagen in de leefgroep.

4) 6% van de jongeren verlaat de leefgroep op 18 jarige leeftijd.

Randopmerking: niet alle adviezen zijn besproken. Er zijn nog observaties lopende.

89% van de verwijzers gaat geheel akkoord met het door het OOC geformuleerd advies.

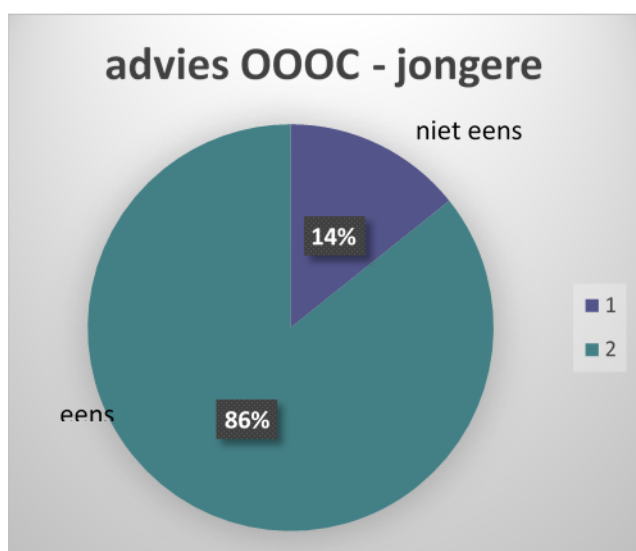
11% van de verwijzers gaat niet geheel akkoord met het door het OOC geformuleerd advies.

Randopmerking: niet alle adviezen zijn besproken. Er zijn nog observaties lopende.

77% van de ouders gaat geheel akkoord met het door het OOC geformuleerd advies.

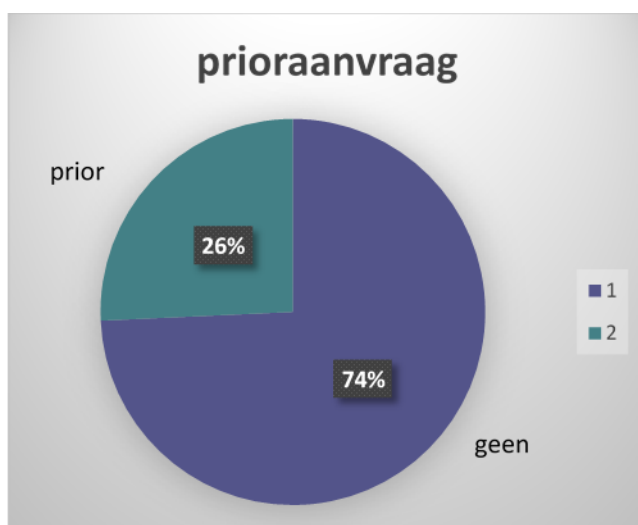
23% van de ouders gaat niet geheel akkoord met het door het OOC geformuleerd advies.

Randopmerking: niet alle adviezen zijn besproken. Er zijn nog observaties lopende.

86% van de jongeren gaat geheel akkoord met het door het OOC geformuleerd advies.

14% van de jongeren gaat niet geheel akkoord met het door het OOC geformuleerd advies.

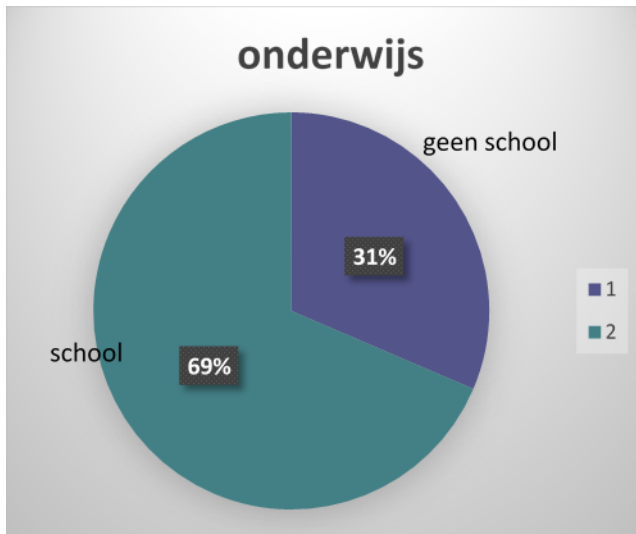

Prioraanvraag enkel door OOC aangevraagd.

Alle priors zijn goedgekeurd.

ORIENTATIE

- 1) 11 jongeren geen plaats
 - 2) 8 jongeren naar huis met context
 - 3) 5 jongeren/gezinnen adviseerden we therapie
 - 4) 5 jongeren gingen naar een pleeggezin
 - 5) 5 jongeren naar een verblijfsinstelling
 - 6) 4 jongeren adviseerden we een psychiatrische opname
 - 7) 4 jongeren werden naar TCK georiënteerd.
 - 8) 3 jongeren werden in een GI geplaatst
 - 9) 2 jongeren naar CBAW
 - 10) 2 jongeren naar een MFC
 - 11) 2 jongeren gingen naar huis met contextbegeleiding
 - 12) 2 jongeren naar huis met intensieve contextbegeleiding
 - 13) 1 jongere ging zonder hulpverlening naar huis
- Opmerking 1 dossier werd door het OCJ Leuven naar de JR Leuven overgemaakt*
-

69% van de jongeren had bij opname een school

31% van de jongeren had bij opname geen school

Tijdens de opname ging:

54% naar school

En

46% had geen school meer

23% van de niet schoolgaande jongeren startte in een nieuwe school.

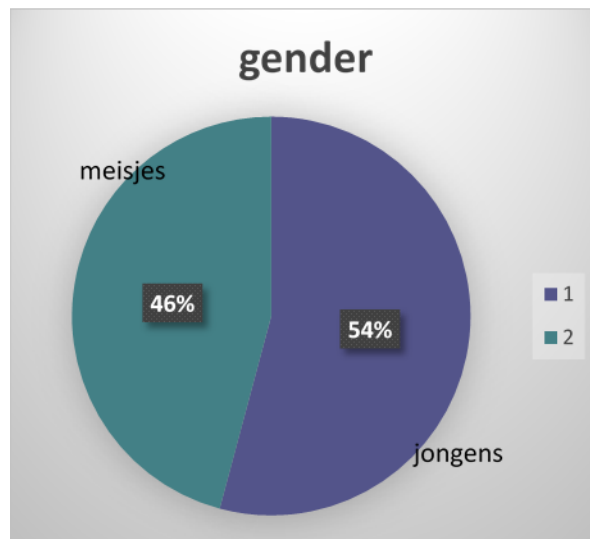

Na opname had 6% van de niet schoolgaande jongeren een nieuwe school.

ONDERWIJSVORM

- 1) 7 jongeren in ASO
 - 2) 5 jongeren in TSO
 - 3) 19 jongeren in BSO
 - 4) 3 jongeren in het deeltijds onderwijs
 - 5) 2 volgden een NAFT
 - 6) 1 jongeren in het CVO
-

JONGEREN AMBULANT

In het totaal werden er 25 jongeren ambulantly begeleid, waarvan:

1) 54% jongens

2) 46% meisjes

Gezinssamenstelling op het moment van de opname:

1) 28% traditioneel gezin

2) 64% gescheiden gezinnen

3) 8% van de jongeren verblijven in een pleeggezin.

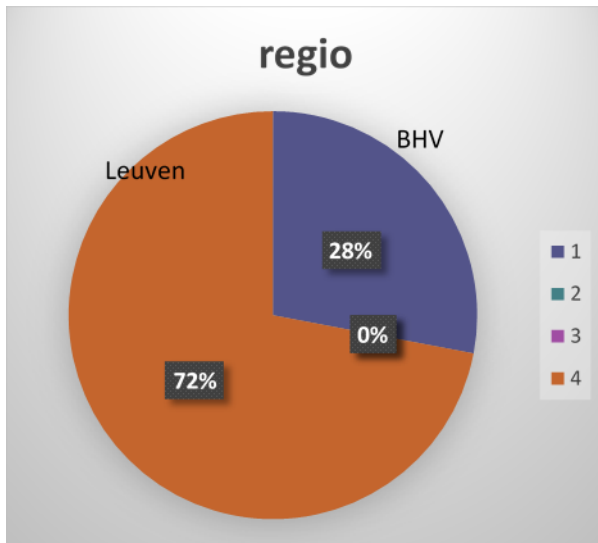

Van de gescheiden gezinnen hebben:

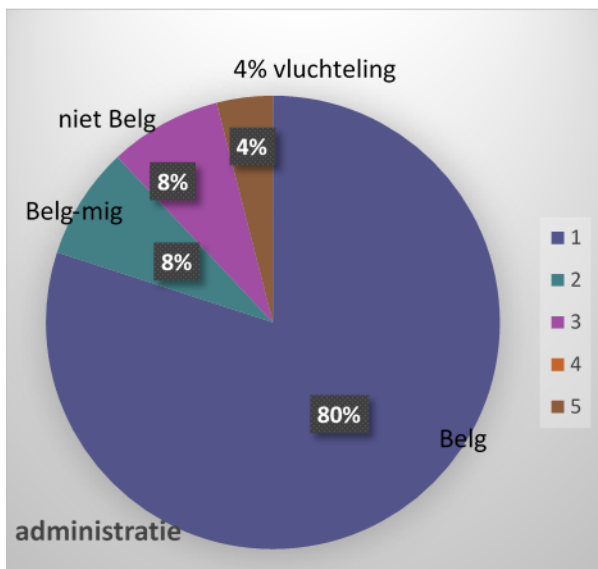
1) 64% van de ouders een partner.

Van de gescheiden gezinnen zijn:

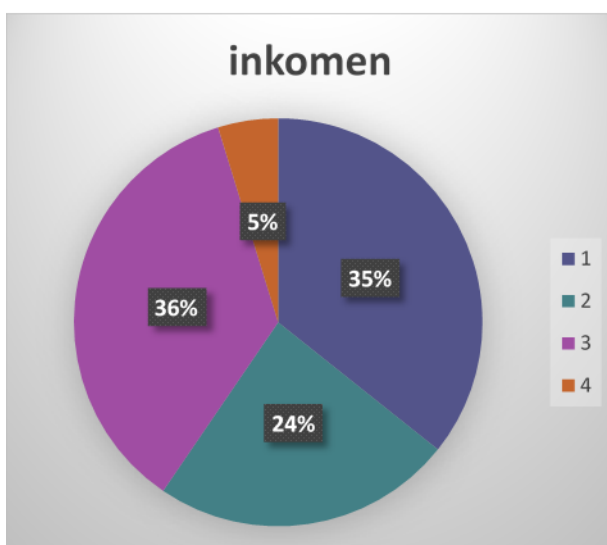
2) 36% alleenstaand.

-
- 1) 28% komt uit de regio BHV
 - 2) 0% Antwerpen
 - 3) 0% Limburg
 - 4) 72% komt uit regio Leuven
-

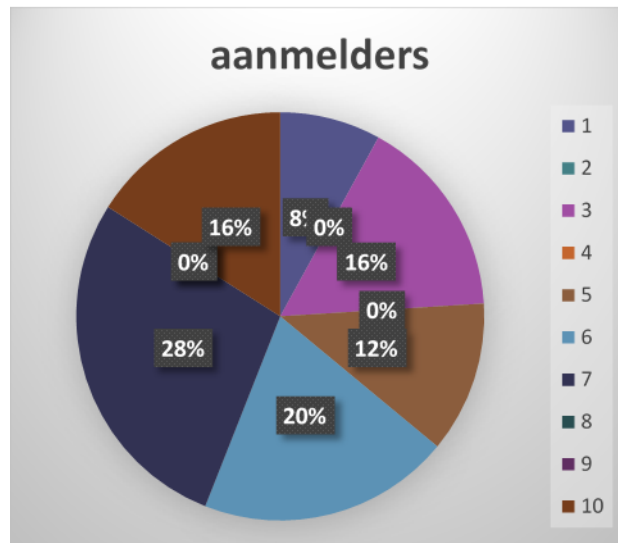

-
- 1) 80% heeft de Belgische nationaliteit.
 - 2) 8% heeft de Belgische nationaliteit met een migratie achtergrond.
 - 3) 8% is van buiten België
 - 4) 4% is een erkende vluchteling.
-

-
- Van de 25 gezinnen hebben een inkomen als:*
- 1) 35% bediende
 - 2) 24% arbeid(st)er
 - 3) 36% vervangingsinkomen
 - 4) 5% zelfstandigen
-

Aanmelding voor een vraag voor diagnostiek

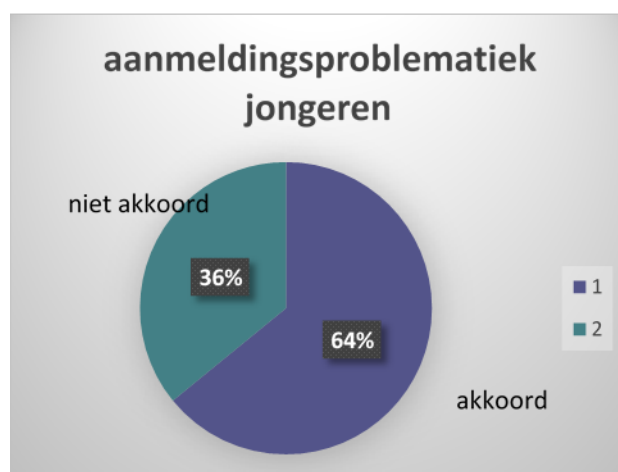
Aanmeldingen voor een vraag diagnostiek, gebeuren door:

- 1) 8% CLB
- 2) 0%
- 3) 16% OCJ Leuven
- 4) 0%
- 5) 12% voogd
- 6) 20% JR Brussel
- 7) 28% JR Leuven
- 8) 0%
- 9) 0%
- 10) 16% VK & HV

62% van de ouders gaat relatief akkoord met het door de aanmelder geformuleerd problematiek.

38% van de ouders gaat relatief niet geheel akkoord met het door de aanmelder geformuleerd problematiek.

64% van de jongeren gaat relatief akkoord met het door de aanmelder geformuleerd problematiek.

36% van de jongeren gaat relatief niet akkoord met het door de aanmelder geformuleerd problematiek.

ADVIES

Randopmerking: niet alle adviezen zijn besproken. Er zijn nog observaties lopende.

76% van de verwijzers gaat geheel akkoord met het door het OIOC geformuleerd advies.

24% van de verwijzers gaat niet geheel akkoord met het door het OIOC geformuleerd advies.

1 jongere werd naar een GI gestuurd.

Randopmerking: niet alle adviezen zijn besproken. Er zijn nog observaties lopende.

80% van de ouders gaat akkoord met het door het OIOC geformuleerd advies.

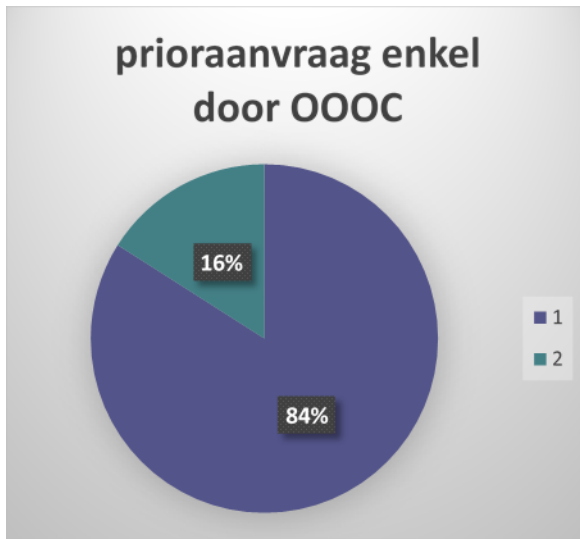
20% van de ouders gaat niet geheel akkoord met het door het OIOC geformuleerd advies.

Rand opmerking: niet alle adviezen zijn besproken; niet alle jongeren zijn oud genoeg om een mening te hebben.

80% van de jongeren gaat akkoord met het door het OIOC geformuleerd advies.

20% van de jongeren gaat niet geheel akkoord met het door het OIOC geformuleerd advies.

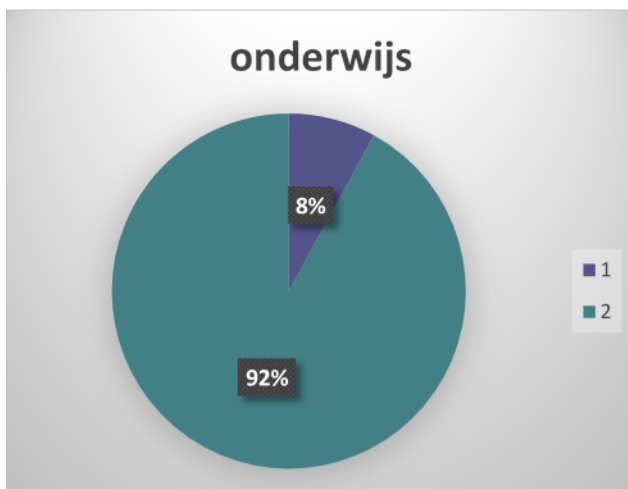
Voor 16 % van de jongeren werd er door het OIOC een prioraanvraag ingediend. Dit gaat voornamelijk om een aanvraag voor context -en voor intensieve context begeleidingen.

De priors werden allen met één uitzondering bij de eerste aanvraag toegekend.

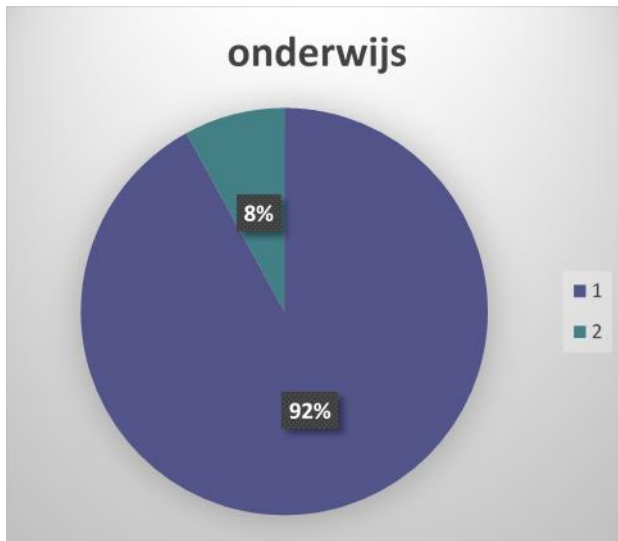
Oriëntatie

- 1 jongere werd van residentieel naar ambulante verlegd in afwachting van een plaats in een OBC.
- 1 gezin kon verder zonder enige hulpverlening.
- 12 gezinnen werden een contextbegeleiding aangeboden.
- 3 gezinnen werden een intensieve contextbegeleiding aangeboden.
- 1 jongere verbleef reeds in een leefgroep, hier werd de pedagogische aanpak aangepast.
- 1 jongere werd naar TCK doorverwezen (+18 jarig)
- 1 jongere werd naar een OBC verwezen.
- Opmerking: 3 gezinnen werden langer dan 120 dagen begeleid.

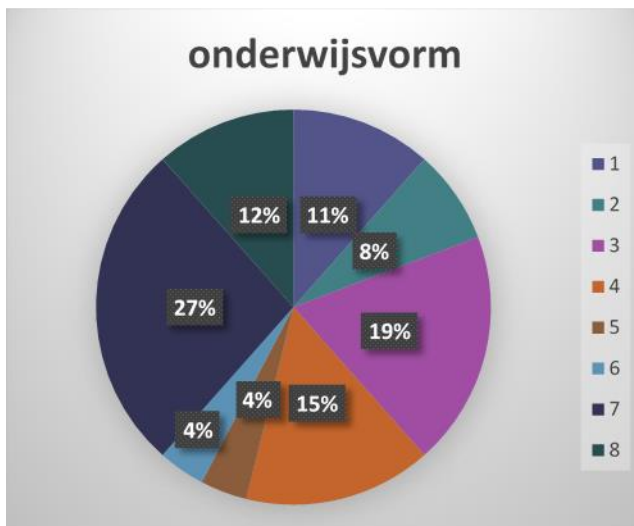
Onderwijs

92% van de jongeren had een school bij aanvang van de hulpverlening, 8% had geen school.

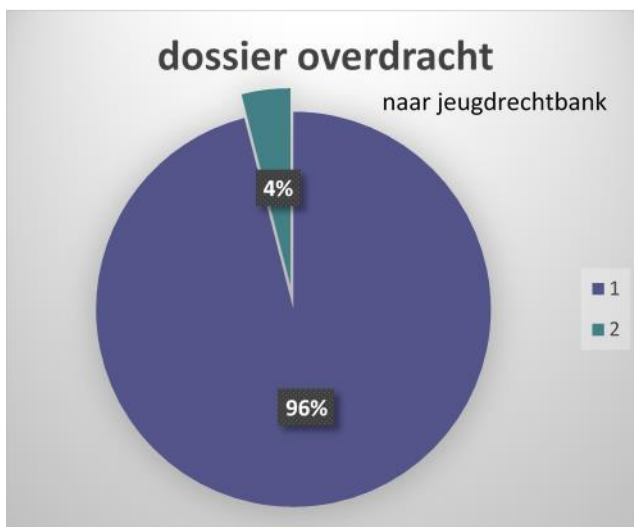

8% van de jongeren werd in een nieuwe school ingeschreven.

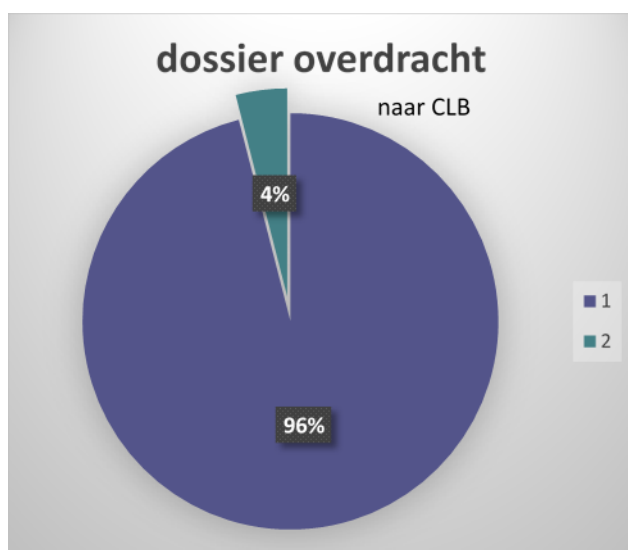
Onderwijsvorm

- 1) 11% ASO
 - 2) 8% TSO
 - 3) 19% BSO
 - 4) 15% BUZO
 - 5) 4% BLO
 - 6) 4% kleuterschool
 - 7) 27% lager onderwijs
 - 8) 12% deeltijds onderwijs
-

4% van de dossier van het OCJ Leuven werden doorgestuurd naar de JR Leuven

1 dossier werd op vraag van cliënt van OCJ Leuven naar JR Leuven doorgestuurd.

4% van de dossiers van het OCJ Leuven werden naar het CLB Leuven doorgestuurd.

Met akkoord cliënten en OOC

Bij de ambulante jongeren zijn het allen POS-dossiers, behalve 2 MOF

Bij de residentiële jongeren:

2 VIST

2 Hoogdringend

1 Fase 2

4 MOF

17 POS

1 MANO

(verlengingen zijn niet gescoord)

3.1.3. Crisishulp.

Jongeren	Geslacht		Module			Gerechtelijk	Vrijwillig	jaar
	aantal	man	vrouw	interventie	Begeleiding			
17	9	8	13	12	10		17	2010
13	4	9	13	9	4		13	2011
16	7	9	14	9	4		16	2012
17	11	6	13	15	3	2	15	2013
18	10	8	16	9	3	6	12	2014
21	13	8	17	16	4	9	12	2015
16	9	7	12	14	6	6	10	2016
13	5	8	7	13	7	8	5	2017
17	5	12	7	16	10	9	7	2018
148	73	75	112	113	51	40	107	Totaal
100%	49,32%	50,68%	75,68%	76,35%	34,46%	27,03%	72,30%	Totaal %

3.2. Cijfers van de dienst voor intensieve contextbegeleiding De Vuurvogel

3.2.1. Bezetting en benutting.

Bezetting				
Jaar	2018	2017	2016	2015
Gewogen gemiddelde	107,50%	104,10%	103,50%	109,60%
Contexbegeleiding in functie van autonoom wonen	124,10%	52,60%	100,00%	100,00%
Contexbegeleiding kortdurend intensief	99,10%	103,10%	98,20%	104,80%
Ondersteurende begeleiding (projectwerking) RTJ	218,50%	205,00%	231,70%	219,60%

Benutting				
jaar	2018	2017	2016	2015
Context begeleiding	110,10%	109,40%	99,70%	118,50%
Contexbegeleiding in functie van autonoom wonen	369,20%	196,20%	401,00%	651,00%
Contexbegeleiding kortdurend intensief	104,30%	107,50%	93,00%	104,90%
Ondersteurende begeleiding	218,50%	205,00%	231,70%	219,60%

3.2.2. Organisatie in cijfers: De Vuurvogel

De cijfers die hieronder volgen zijn gebaseerd op eigen telwerk. De gegevens die in Binc werden verzameld zijn voor dit jaarverslag niet bruikbaar, omdat de gehanteerde tellingscriteria in Binc alle toegekende modules met mekaar samenvoegen, inclusief de ondersteunende modules. Deze worden feitelijk niet ingezet in De Vuurvogel. Evenmin wordt er rekening gehouden met het gegeven dat De Vuurvogel vaak begeleidingen verderzet na 18, ook voorbij de grens van 6 maanden na 18 jaar.

Daarnaast houden de gegevens in Binc geen rekening met de differentiëring tussen regulier aanbod, fase-3 dossiers, dossiers uit het zorgnetwerk en NPT-dossiers.

In totaal werden 36 jongeren begeleid waarvan 8 regulier, 2 autonoom wonen, 15 NPT, 4 fase 3 en 4 zorgnetwerk en 3 Versnelde uitstroom GI aangemeld werden

1. Aantal opstarters:

- **Regulier: 4 waarvan 1 uitstroom GI**
- **NPT: 4 allemaal uitstroom GI**
- **Autonoom wonen: 1**
- **1 ISZN**
- **2 Fase 3**
- **3 uitstroom GI**

2. Aantal stoppers

- regulier: 2*
- NPT: 6*
- 1 ISZN*
- 1 Fase 3*

3. Totaalaantal unieke jongeren in begeleiding

- Regulier: 8*
- NPT: 15*
- Autonomoos wonen: 2*
- Zorgnetwerk: 4*
- Fase 3: 4*
- Versnelde uitstroom GI: 3*

3. Leeftijd en geslacht

- Regulier:*
- 1 dossier 5 jaar*
- 1 dossier 16 jaar*
- 2 dossiers 17 jaar*
- 4 dossier 18 jaar*

- Autonomoos wonen:

- 2 dossiers 20 jaar*

-NPT

- 7 dossiers 17 jaar*
- 2 dossiers 18 jaar*
- 6 dossiers 19 jaar*

-zorgnetwerk

- 1 dossier 17 jaar*
- 2 dossiers 18 jaar*
- 1 dossier 19 jaar*

-Fase 3

- 1 dossier 16 jaar*
- 2 dossiers 18 jaar*

1 dossier 19 jaar

- Versnelde uitstroom GI*
- 2 dossiers 17 jaar*
- 1 dossier 18 jaar*

4. Verwijzers

Van de 25 jongeren (regulier, autonoom wonen en NPT) zijn er 4 dossiers JRB Leuven, 5 dossiers JRB Brussel, 3 dossiers JRB Mechelen, 1 dossier JRB Gent, 1 dossier JRB Turnhout, 1 dossier OCJ Leuven en 10 via A-doc

Van Fase 3: 2 jongeren toegangspoort Leuven en 1 toegangspoort Antwerpen en 1 toegangspoort Limburg

Van de Versnelde uitstroom GI zijn 2 dossiers van JRB Leuven en 1 dossier van JRB Brussel

6. Verdeling gerechtelijk/ niet gerechtelijk

-Van de 22 jongeren (regulier, autonoom wonen en NPT) hebben 10 jongeren een POS-dossier en 15 jongeren een MOF- dossier. 19 jongeren verbleven in de GI waarvan er 18 jongeren rechtstreeks uitstromen uit de GI. De Versnelde uitstroom GI kwamen alle 3 rechtstreeks vanuit de GI.

7. Gemiddelde begeleidingsduur.

Gemiddelde duur van de begeleiding van de gestopte dossiers is 25 maanden

Gemiddelde duur van de lopende dossiers is eveneens 16 maanden.

8. Jongens Meisjes

- **regulier: 4 meisjes en 4 jongens**
- **autonoom wonen: 2 jongens**
- **NPT: 15 jongens**
- **Fase 3: 2 meisjes en 2 jongens**
- **Zorgnetwerk: 4 meisjes**
- **Versnelde uitstroom: 1 meisje en 2 jongens**

9. Opstartmogelijkheden 1 januari

Op 1 januari is er een engagement om 1 NPT- dossier op te starten en is het voortraject al lopend.

3.4. Cijfers voor de Dienst voor Naadloze en Flexibele Trajecten Naft.

Gedurende het schooljaar 2017-2018 verzorgde Koïnoor 51 trajecten. Daarbovenop verzorgde Koïnoor 5 trajecten in het kader van een samenwerking met stad Leuven.

Meisjes: 14 jongens: 37

Aangemeld door:

Vrij Clb Leuven: 18

Clb Go Leuven: 16

Haacht 6

Tienen 2

Aarschot 9

Diest 1

Leeftijden:

13j 3

14j 7

15j 14

16j 15

17j 10

18j 2

4. Zelfevaluatie

4.1. Zelfevaluatie O.O.O.C.

Zelfevaluatie	2015	2016	2017	2018
Kwaliteitszorg				
Organisatie en visie	3	3	3	3
Betrokkenheid	3	3	3	3
Methodieken en instrumenten	2	3	3	3
Verbetertraject	1	3	3	3
Kernprocessen				
Onthaal van de gebruiker	4	4	4	4
Doelstellingen en handelingsplan	4	4	4	4
Afsluiting en nazorg	4	4	4	4
Pedagogisch profiel	4	4	4	4
Dossier-beheer	3	3	3	3
Gebruikersresultaten				
Klachten-behandeling	3	3	3	3
Gebruikers-tevredenheid	2	2	3	3
Effect van de hulpverlening	1	1	1	1
Medewerkersresultaten				
Personeels-tevredenheid	2	2	3	3
Indicatoren en kengetallen	3	3	3	3
Samenlevingsresultaten				
Waardering strategische partners	1	1	2	3
Maatschappelijke opdrachten / tendensen	2	2	2	3

4.1.1. Duiding bij en evaluatie van hieraan gekoppelde acties uit vorige kwaliteitsplanning, eventuele verbeteracties.

Op punt stellen van de procedure m.b.t. functioneringsgesprekken

De functioneringsgesprekken starten met een collectieve insteek per team, waarna overgeschakeld wordt op individuele gesprekken. De gesprekken worden opgebouwd rond wederzijdse verwachtingen vanop de posities werkgever-werknemer. Per cyclus van twee jaar wordt elk team en elk personeelslid geïnterpelleerd. De staf organiseert minstens éénmaal per jaar een zelfevaluatie. Van daaruit kunnen ook gerichte vragen gesteld worden om met bestuursleden verder wederzijdse verwachtingen uit te diepen.

De procedure werd operationeel in 2018

Op punt stellen van de tevredenheidsmetingen bij cliënteel in het O.O.O.C. en personeel. Bij cliënteel in het O.O.O.C:

De tevredenheidsmeting wordt ingebouwd in het afrondingsgesprek.

Bij het personeel van de V.Z.W.

Bij wijze van experiment wordt een geanonimiseerde tevredenheidsmeting doorgevoerd. De procedure werd geëvalueerd op de eerste personeelsvergadering van 2018.

Opzetten van feedback bij verwijzers (maatschappelijke relevantie).

Op de werkgroep kwaliteit wordt afgesproken om de feedback m.b.t. de maatschappelijke relevantie (samenlevingsresultaten) op te vatten als “publieke evaluaties”. Elk jaar wordt een deelwerking van het centrum voorgesteld op een voor het publiek toegankelijk platform. Het O.O.O.C. heeft de spits afgebeten in 2018 (zie verder).

4.1.2. Verbeteracties voor 2019.

Het kwaliteitssysteem dat uitmondt in de zelfevaluatie, met de daarbij horende scores, wordt als stroef en ongemakkelijk ervaren.

In 2019 wordt een nieuw ontwerp van kwaliteitssysteem in het centrum gemaakt, waarbij een herordening van de feedbacklussen zal worden geformuleerd, die kan uitmonden in het evaluatieinstrument.

4.2. Zelfevaluatie De Vuurvogel (Contextbegeleiding hoge intensiteit)

4.2.1. Scores groeiniveau's

Zelfevaluatie	2015	2016	2017	2018
Kwaliteitszorg				
Organisatie en visie	3	3	3	3
Betrokkenheid	3	3	3	3
Methodieken en instrumenten	2	3	3	3
Verbetertraject	1	3	3	3
Kernprocessen				
Onthaal van de gebruiker	4	4	4	4
Doelstellingen en handelingsplan	4	4	4	4
Afsluiting en nazorg	4	4	4	4
Pedagogisch profiel	4	4	4	4
Dossier-beheer	3	3	3	3
Gebruikersresultaten				
Klachten-behandeling	3	3	3	3
Gebruikers-tevredenheid	2	2	3	3
Effect van de hulpverlening	1	1	1	1
Medewerkersresultaten				
Personeels-tevredenheid	2	2	3	3
Indicatoren en kengetallen	3	3	3	3
Samenlevingsresultaten				
Waardering strategische partners	1	1	2	2
Maatschappelijke opdrachten / tendensen	2	2	2	2

4.2.2. Verbeteracties.

Zie onder O.O.O.C.

4.3. Zelfevaluatie Koïnoor.

4.3.1. Scores groeiniveau's.

Zelfevaluatie	2015	2016	2017	2018
Kwaliteitszorg				
Organisatie en visie	3	3	3	3
Betrokkenheid	3	3	3	3
Methodieken en instrumenten	2	3	3	3
Verbetertraject	1	3	1	2
Kernprocessen				
Onthaal van de gebruiker	4	4	2	4
Doelstellingen en handelingsplan	4	4	4	4
Afsluiting en nazorg	4	4	4	4
Pedagogisch profiel	4	4	4	4
Dossier-beheer	3	3	2	2
Gebruikersresultaten				
Klachten-behandeling	3	3	3	3
Gebruikers-tevredenheid	2	2	1	1
Effect van de hulpverlening	1	1	1	1
Medewerkersresultaten				
Personeels-tevredenheid	2	2	3	3
Indicatoren en kengetallen	3	3	3	3
Samenlevingsresultaten				
Waardering strategische partners	1	1	2	2
Maatschappelijke opdrachten / tendensen	2	2	2	2

4.3.2. Duiding bij en evaluatie van hieraan gekoppelde acties uit vorige kwaliteitsplanning, eventuele verbeteracties.

Koïnoor wordt vermoedelijk vanaf 1/9/2019 onderworpen aan de kwaliteitsnormen van Jongerenwelzijn. . Intussen is de werking van Koïnoor wel gevat in het kwaliteitsbeleid van jongerencentrum Cidar.

5. Publieke evaluatie.

5.1. Achtergrond

Jongerencentrum Cidar heeft 3 afdelingen: het oudste, het O.O.O.C., werd opgericht in 1967 onder het regime van de Wet op de Jeugdbescherming (1965) en heeft dus ook alle hervormingsdiscussies en regimewisselingen na de Wet op de Jeugdbescherming doorstaan. De andere afdelingen - De Vuurvogel, dienst voor intensieve contextbegeleiding en Koïnoor, dienst voor naadloze en flexibele trajecten tussen onderwijs en welzijn-, zijn jonger maar gaan intussen toch ook wel 18 jaar mee, beide hebben vorm gekregen einde 1990, begin 2000. Beide initiatieven zijn trouwens ontstaan uit de toenmalige werking van het O.O.O.C.

In Jongerencentrum Cidar wordt er veel belang aan gehecht anderen als gelijkwaardige gesprekspartners tegemoet te treden en niet in het minst de jongeren en gezinnen waarmee we werken. In de drie werkingen zijn we tegelijkertijd overtuigd tolerant t.a.v. de manieren waarop jongeren en ouders zich in gedrag en taal uitdrukken, en tegelijk zijn we ook veeleisend: we blijven hen uitnodigen mee zin te geven aan onze interventies, en we blijven hen uitnodigen dat ook met respect en zelfrespect in communicatie te brengen met ook andere instanties binnen en buiten de jeugdhulp. Wat de drie werkingen nog met mekaar verbindt is dat ze hun engagementen aanhouden ook als het moeilijk loopt in de begeleidingen. Dat zijn de onderliggende ankerpunten in het pedagogisch concept van zowel het O.O.O.C. als De Vuurvogel, als Koïnoor. Naar die ankerpunten grijpen we tot nu toe terug wanneer we het werk herformuleren naar aanleiding van wijzigingen van het stelsel of naar aanleiding van nieuwe erkenningsnormen of nieuwe opdrachten.

2014 is zo een referentiejaar waarin tegelijk de hervorming van de jeugdhulp zijn beslag krijgt, en waarbij tegelijk ook de erkenningsvoorwaarden op een andere leest geschoeid worden. Samengevat: bijzondere jeugdzorg gaat in 2014 op in Integrale Jeugdhulp, de modulaire taal wordt de taal van de erkenningsvoorwaarden, en de kwaliteitszorg wordt vergaand geformaliseerd in de verplichting tot zelfevaluatie, die moet leiden tot bepaalde scores die dan op hun beurt de basis zouden zijn voor vergelijking opgevat als groeipad of als benchmarking, - althans dit zijn de overtuigingen waarmee deze ontwikkeling gepaard is gegaan.

Het is op de achtergrond van al die wijzigingen dat dit initiatief tot “publieke evaluatie” tot stand kwam. In de overgang naar Integrale jeugdhulp werd het O.O.O.C. geherformuleerd. De werking van het O.O.O.C op basis van die herformulering wordt ter discussie gesteld in de publieke evaluatie, in de hoop en met de verwachting hieruit ook elementen te kunnen halen die helpen dit werk verder te laten ontwikkelen. De formule “publieke evaluatie” werd vroeger, tussen 2004 en 2011 verschillende keren ingezet, om de werking van De Vuurvogel ter discussie te stellen. De publieke evaluatie van 26/10/2018 is daarop geïnspireerd. Er is wel een verschil: we brengen vandaag deze formule ook in als een onderdeel van de “zelfevaluatie” waartoe we gehouden zijn door de kwaliteitszorg zoals die genormeerd werd.

Elk jaar zal één van de werkingen van Cidar in deze formule ter discussie worden gebracht. Door onze toevlucht tot deze formule te nemen, nemen we ook een stelling in t.a.v. de kwaliteitszorg: we hechten meer belang aan reflecties en uitwisselingen tussen herkenbare personen die van mekaar verschillende posities innemen of van

mekaar van mening verschillen, boven geanonimiseerde metingen waaruit dan objectieve indicatoren van kwaliteit zouden kunnen afgeleid worden.

5.2. Verloop van het publieksgebeuren.

De procesbegeleidster, een maatschappelijke werker, een leefgroep-begeleider en de psycholoog brengen achtereenvolgens hun bedenkingen bij de overgang van het O.O.C. naar de Integrale Jeugdhulp, vanuit hun perspectief. Het thema waarrond de publieke evaluatie van het O.O.C. werd opgebouwd, vertrekt van de ervaring die het O.O.C. opdeed in de overgang van Bijzondere Jeugdzorg naar Integrale Jeugdhulp. Leidende vragen zijn: wat werd er behouden in die overgang, wat ging verloren, hoe ervaren we de veranderingen? De teksten van hun uiteenzetting werden op voorhand bezorgd aan de pannelleden.

Hierop aansluitend geven de pannelleden bedenkingen bij wat ze gehoord en gelezen hebben.

Het evenement wordt afgerond met een vragenronde en gedachtenwisseling.

We sluiten af met een vragenronde en gedachten-wisseling waarin zowel de mensen die voor het O.O.C. gesproken hebben, als de pannelleden en al wie aanwezig is het woord kan nemen en in discussie kan gaan.

Er wordt een verslag genomen van wat besproken wordt, dat wordt dan een onderdeel van het kwaliteitsverslag 2018 van Cidar. De notities zullen eerst aan de sprekers ter goedkeuring worden voorgelegd.

5.3. De inleiders van het O.O.C.

5.3.1. Vroeger was het beter?

Reflectie over het werk van het O.O.C. in het systeem Jeugdhulp.

Malika Mansouri [procesbegeleidster & pedagogisch verantwoordelijk leefgroep]

Naar aanleiding van de publieke evaluatie die op 26 oktober van dit jaar zal plaatsvinden, ben ik, zoals mijn collega's van de leefgroep, de sociale dienst en de psycholoog, gevraagd om een bijdrage te leveren over de werking van het O.O.C. Door middel van deze reflectie wil ik dan ook een beschouwing brengen van de actuele hulpverleningsaanpak, dit is gekoppeld aan enkele kanttekeningen. Gezien de context van de opdracht is het niet mogelijk om alle aspecten van het hulpverleningsproces aan te kaarten. Ik heb er dan ook voor gekozen om enkele thema's uit te lichten die voornamelijk de principes van participatie, engagement, onthaal en gelijkwaardigheid weerspiegelen. Dit verslag vangt aan met enkele gedachten die ik hieronder graag wil toelichten.

Vroeger was het beter?

De vraag om een evaluatie van het werk te brengen leidde mij, tijdens de voorbereiding van deze reflectie, tot de vraag hoe het nu in feite gesteld is met de evolutie die wij sinds *grosso modo* 2011¹ hebben meegemaakt; waar staan we vandaag en hoe verhouden wij ons tegenover de transformatie van het jeugdhulplandschap dat haar aanvang vond in 2013, waren enkele bedenkingen die mij tot de hamvraag brachten, namelijk, was het vroeger beter? Zijn we *en cours de*

¹ De voorbereidingen van het diagnostisch hulpverleningsproces vonden regelmatig plaats tussen 2011 en 2012.

route geen waardevolle elementen verloren? En, als dit het geval is, is het dan niet belangrijk om deze terug onder de aandacht te brengen?

Algemeen beschouwd ben ik ervan overtuigd dat we ten aanzien van de jongeren en hun gezin, een behoorlijke stap vooruit zijn gegaan. De reorganisatie van het hulpverleningsproces of het diagnostisch hulpverleningsproces zorgt ervoor dat de cliënt beter betrokken wordt in dat wat hem aanbelangt. De participatie van cliënten en de transparantie van de hulpverlening worden tijdens de hele duur van het hulpverleningsproces onder de aandacht gebracht. Zo ook de particuliere aandacht die wij aan gelijkwaardigheid, onthaal en engagement besteden. Een engagement dat wij niet alleen van de cliënten maar zeer zeker ook van onszelf verwachten. En dit is niet eenvoudig. Hiervoor hebben we in het hulpverleningsproces een aantal *settings* vastgelegd.

Een hulpverleningsproces duurt min of meer 120 dagen, of te wel vier maanden. Deze vier maanden zijn opgedeeld in weken, een totaal van zeventien weken die uiteenvallen in twee grote delen: het eerste deel heeft een verloop van negen weken en wordt omschreven als de onderzoeksfase die uitmondt in een diagnostisch verslag waarin een situatieanalyse wordt opgemaakt en de perspectieven uiteengezet. In de tweede fase wordt voornamelijk aandacht besteed aan het uitwerken van de perspectieven en mondt uit in een afsluitende ronde tafel.

Tijdens deze laatste ronde tafel werpen we samen met de cliënten en de verwijzer een blik op de afgelegde weg, de perspectieven worden nogmaals besproken en tot slot wordt er een zogenaemde tevredenheidsmeting opgemaakt. Dit laatste kan eerder beschouwd worden als een kwalitatief gespreksonderzoek dat peilt naar de verhouding tussen de cliënten en de hulpverleners en naar de kwaliteit van het hulpverleningsproces, en dus ook de diagnostiek.

Uit de hieruit verkregen informatie van de laatste twee jaren kunnen we stellen dat de cliënten, over het algemeen, tevreden zijn met de wijze waarop wij het hulpverleningsproces organiseren. Zij geven te kennen dat zij goed op de hoogte gebracht worden van waar we in het hulpverleningsproces staan. Wij zijn telefonisch vlot te bereiken, de meesten geven ook aan dat er goed naar hen geluisterd wordt. Ze voelen zich gehoord en ondersteund en staan achter de uitgewerkte perspectieven. Wat echter reeds regelmatig terugkomt, is de intensiviteit van de eerste periode. De cliënten geven aan dat er voldoende gesprekken worden georganiseerd maar dat het soms wat veel is. Ze verstaan wel dat een grondig onderzoek behoorlijk wat energie en engagement vergt. Uit de kwalitatieve gespreksonderzoeken blijkt eveneens dat de cliënten vrij tevreden zijn over de ronde tafels die in ons centrum doorgaan, maar ze zijn echter opgelucht dat zij niet altijd naar ons hoeven te komen. De begeleidingsgesprekken van het psychosociaal onderzoek gaan doorgaans bij de ouders thuis door.

Anders dan vroeger maken heel wat jongeren met tweewerkende ouders deel uit van ons publiek, wat maakt dat de ouders niet altijd tijdens de klassieke werkuren kunnen komen. Voor alleenstaande werkende ouders is het ook niet altijd evident om tot bij ons te komen, de combinatie van werk - sommigen met twee jobs -, de huiselijke taken en de opvoeding van de kinderen maakt dat deze groep al snel overspoeld kan worden. Bovendien gaan er heel wat ouders met een werkloosheidsuitkering of een vervangingsinkomen regelmatig op vorming; om een nieuw beroep aan te leren, sommigen volgen inburgeringstrajecten en of taalcursussen. Het valt echter op dat de laatste jaren de jongeren die bij ons aangemeld worden, uit alle windstreken in ons centrum neerstrijken; naast jongeren met een armoedeproblematiek, krijgen we, voor de residentiële opnames, meer dan voorheen aanmeldingen van niet begeleide minderjarigen en jongeren met een migratie achtergrond, uit onder meer Syrië, Afghanistan, Iran, Nepal, Pakistan, Rwanda, Polen, Brazilië en zo verder. Wat de jongeren met een Maghrebijns migratieachtergrond betreft, zijn het voornamelijk meisjes die zich in een problematische opvoedingssituatie bevinden, zij worden meestal door de jeugdrechtbanken opgevolgd. Er worden de laatste tijd minder jongens uit diezelfde groep aangemeld, meestal gaat om dossiers met een misdrijf omschreven feit. Hier is ook te merken dat deze jongens met een heel aantal voorwaarden bij ons terecht komen. Voorwaarden² die moeilijk aan te houden zijn. In de ambulante werking krijgen we voor het grootste deel te maken met vechtscheidingen of met conflictueuze ouderschappen.

In de leefgroep, verblijven de meeste jongeren veel langer dan voorzien. Daar waar normaliter een maximum van vier maanden is toegestaan, zien we dat er heel wat uitzonderingen worden aangevraagd. Het grootste deel van de jongeren uit de leefgroep kent een verblijfsduur van zes à acht maanden – één niet begeleide minderjarige uit Afghanistan verbleef twee jaar in onze leefgroep! Wat het ambulante werk betreft zien we ook een stijging van de hulpverleningsperiode, hetzij iets minder uitgesproken. Het fenomeen van de ‘langverblijvers’³ is enerzijds te wijten aan het feit dat deze jongeren niet naar huis kunnen. Anderzijds hebben wij, in tegenstelling tot andere OIOC 's, heb ik vernomen, er bewust voor gekozen om flexibel om te gaan met de verblijfsduur van vier maanden. Dit om een systemisch tijdelijk verblijf en verhuis tegen te gaan, dit is nefast voor het welbevinden van de jongeren en of het gezin. Bovendien hebben heel wat verblijfsvoorzieningen zich gereorganiseerd naar multifunctionele centra 's (MFC), dit maakt dat jongeren die reeds in deze voorzieningen begeleid worden, voorrang krijgen op jongeren uit andere niet aangesloten voorzieningen. Een ander mogelijke oorzaak voor het probleem van de langverblijvers ligt wellicht in het gegeven dat de meeste voorzieningen, met uitzondering van de gemeenschapsinstellingen en de OIOC 's (OIOC 's hebben geen behoudspflicht), geen opname plicht hebben.

² De voorwaarden zijn meestal de volgende: niet spijbelen, op tijd zijn, geen nieuwe feiten plegen en meewerken.

³ Met ‘langverblijvers’ wordt er over de jongeren gesproken die voor lange tijd in de leefgroep verblijven. ²

De aanmeldersgroep is behoorlijk groter geworden. De constructie van het systeem van Jeugdhulp zorgt ervoor dat naast de klassieke sociale diensten van de jeugdrechtbanken en de OCJ 's, ook de VK 's en de CLB 's kunnen aanmelden. Wij krijgen ook aanmeldingen door YUNECO, hier en daar doen verblijfsvoorzieningen en context begeleidingsdiensten een beroep op onze diagnostiek. Aanmeldingen door voogden van niet begeleide minderjarigen wordt ook aanzienlijk groter.

In onze leefgroep kunnen wij negen (waarvan één crisisplaats)⁴ jongeren opvangen. In de ambulante werking kunnen wij tot tien jongeren begeleiden. De leeftijdscategorie voor de leefgroep is voorzien voor jongens en meisjes vanaf de leeftijd van twaalf tot achttien jaar. Bij de ambulante begeleiding is de leeftijd verlaagd van zeven naar nul jaar en tot achttien jaar. Per jaar komen wij tot een 54tal dossiers uit.

Het hulpverleningsproces in een notendop, een aantal settings uitgelicht.

Het hulpverleningsproces vangt aan met een start rondetafelgesprek. Hier zijn de jongere, het gezin en de verwijzer aanwezig. Uit het OOC zijn de maatschappelijke werker (MW), de individuele begeleider (IB) en de procesbegeleidster (PB) aanwezig. Bij de start ronde tafel van een ambulante begeleiding wordt er geen individuele begeleider voorzien. De ronde tafels worden georganiseerd vanuit het grondbeginselpincipe van gelijkwaardigheid, participatie mag geen hol begrip zijn. Eenieder heeft recht van spreken. Bij deze ronde tafel is het verloop van het gesprek enerzijds wat aangepast.

Na de nodige uitleg over onze werking, kregen eerst de ouders en de jongere het woord, daarna de verwijzer. Maar dit werkte niet omdat zowel de jongere als de ouders het ongemakkelijk vonden om als eersten te spreken over de problemen waarmee zij kampen. Vaak weten zij niet goed wat ze van ons kunnen verwachten en hebben zij niet altijd een zicht op de reden van hun aanmelding. De meeste cliënten weten niet wat een aanmeldingsdocument (ADoc) is. Nochtans dienen zij de inhoud van het document te ondertekenen. Om de communicatie te vergemakkelijken hebben we besloten om de verwijzer als eerste aan het woord te laten. Ook het ADoc wordt doorgesproken. Uiteindelijk, distilleren wij uit het gesprek een aantal aandachtspunten en thema's en maken we afspraken over het verder verloop van de hulpverlening. Het laatste half jaar merken echter dat de verwijzers van voornamelijk de jeugdrechtbanken en CLB 's zo goed als niet aanwezig zijn op de start ronde tafels. Wij vragen hen dan meestal om toch nog een samenvatting van de situatie en de verwachtingen op mail te zetten. En hoewel dit het probleem van de afwezigheid wat verhelpt, is het echter een gemiste kans om het verhaal van de betrokkenen multidimensionaal en genuanceerd te krijgen. We krijgen meestal een opsomming van wat de verwijzer als problemen ziet. Wanneer het om een opname in de leefgroep betreft, komt er ook een reeks *do's-and-don'ts* aan te pas. In tegenstelling tot vroeger,

⁴ Deze crisisplaats wordt ook ambulant ingezet.

ervaren we dat er weinig ruimte tot bemiddeling overblijft. Het is ook zo dat er veel via mailverkeer wordt geregeld. De meeste verwijzer zijn niet makkelijk bereikbaar, dit verkleint de beweegruiimte aanzienlijk. Er zijn echter ook consulenten (verwijzers) die een uitvoerig verslag opmaken waarin de nuance toch wel doorschemert. Het zijn doorgaans ook de consulenten die steevast op ronde tafels aanwezig zijn en als eens gemakkelijker de telefoon opnemen.

Tijdens het hulpverleningsproces worden er een viertal diagnostische teams⁵ (DT 's) voorzien. De begeleidingsteams⁶ (BT 's) gaan om de twee weken door. Deze overlegmomenten zijn er gekomen naar aanleiding van enkele verzuchtingen uit de verschillende teams. Zo was er de vraag van de maatschappelijke werkers en de leefgroep begeleiders om te werken aan een betere communicatie tussen de verschillende begeleidingsteams. In de DT 's worden voornamelijk de grote lijnen uitgezet. Zo wordt er de eerste dinsdag na een opname een start-DT georganiseerd waarin de aanmeldingsproblematiek wordt aangekaart. De thema's worden hier ook verder besproken. Er wordt een eerste ruwe analyse opgemaakt. De DT 's worden aan de jongere en de ouders aangekondigd. Daarna wordt er ook met hen gesproken over wat er uit het overlegmoment is gekomen.

De BT 's zijn ingericht naar aanleiding van de vraag van collega's uit de sociale dienst die graag een gesprekspartner hadden voor de ambulante begeleidingen, het concept werd vrij snel doorgetrokken naar de residentiële begeleidingen. Tijdens dit overlegmoment gaan we dieper in op allerlei aangekaarte thema's. Uit de feedback van collega 's blijkt dat deze overlegmoment sterk gewaardeerd worden. Er worden ook regelmatig extra DT 's en BT 's aangevraagd.

De ronde tafel ter voorbereiding van het professioneel overleg (VPO) heeft lange tijd onder vuur gestaan. De meeste collega 's van de sociale dienst zagen niet echt de toegevoegde waarde ervan. Ik merk echter dat het 'relatief nieuw samengesteld team' hier anders over denkt. Het VPO is een ronde tafel die een observatieperiode afsluit. Tijdens dit gesprek wordt er met de cliënten nagedacht en gesproken over wat wij als OOC hebben geobserveerd. Wij gaan na of de mensen zich in onze analyse kunnen vinden en peilen naar hun bevindingen. Mogelijke perspectieven worden hier ook aangekaart en besproken. De informatie en conclusies uit dit gesprek worden daarna tijdens het professioneel overleg naar voren gebracht. Het valt op te merken dat, doordat de begeleidingsteams hier achter staan, het gesprek een authentiek karakter krijgt. Op deze ronde tafel zijn enkel het team van het OOC en de cliënten aanwezig.

Tot slot.

⁵ Een diagnostisch team is samengesteld uit de psycholoog, de hoofdbegeleidster, de maatschappelijke werker, de individuele begeleider en de procesbegeleidster.

⁶ Het begeleidingsteam is samengesteld uit de individuele begeleider, de maatschappelijke werker en de procesbegeleidster.

Het ziet er naar uit dat het OOC een hele weg afgelegd. Het hulpverleningsproces en dus ook de diagnostiek is een werk van elke dag. Het is een dynamisch gegeven dat regelmatig in vraag gesteld moet worden. En, hoewel er zeker positieve elementen verbonden zijn aan de reorganisatie door de invoering van het systeem Jeugdhulp en de verwachtingen ten aanzien van voorzieningen, zijn er ook een aantal valkuilen te bespeuren. Aan de positieve zijde lijkt het dat de professionalisering en de verwetenschappelijking van de jeugdhulpverlening ervoor gezorgd heeft dat voorzieningen grondiger stilstaan bij de organisatie van de hulpverlening. Men stelt protocollen op, hulpverleningsvisies -en methodes worden duidelijker omschreven, cliënten krijgen een groter inzicht in wat zij kunnen verwachten van de hulpverlener. Anderzijds, door een te groot streven om de beste van de klas te willen zijn, dreigt men het verhaal van de betrokkenen uit het oog te verliezen. De kritische houding ten aanzien van de socio-culturele -en economische situatie waarin cliënten zich bevinden, maar ook de verhouding van hulpverlenende instanties ten aanzien van de cliënten dreigt hierdoor verloren te gaan.

De vraag of de gezinnen beter af zijn dan voor de constructie van het systeem Jeugdhulp in verhouding tot de aanpassingen in het werk van het OOC, blijft enerzijds onbeantwoord. Hiervoor is grondig onderzoek noodzakelijk - vandaar de vraag 'vroeger was het beter?'.

5.3.2. Weten we beter?

Jos Peeters, psycholoog

'De psycholoog' is vele dingen in het Jongeren centrum Cidar... Het is eigenlijk een soort één-mansdienst en eigenlijk is het ook de vertegenwoordiger van een hele wetenschap. En de psychologie is dan misschien nog de meest centrale wetenschap in de psycho-sociale hulpverlening of het welzijnswerk. Hoe ook, vanouds vond men in het centrum ééntje genoeg.

In het Jongeren centrum Cidar werd er bovendien gekozen voor een nadruk op diagnostiek als invulling van de psychologenfunctie. Dat neemt niet weg dat de psycholoog bij zowat alles betrokken wordt. Inmiddels zijn dat maandagochtendbriefings, administratieve vergaderingen, directiecomités, stafvergaderingen en kwaliteitsvergaderingen. Het is nu nog maar maandagavond... Verder zijn er teamvergaderingen, intervisies, jongerenvergaderingen algemeen en uitgebreide 'Diagnostiek Teams' per jongeren. Minstens een passieve aanwezigheid op een full house en op elke feestje is gewenst. Het meest actief is de psycholoog op een vergadering die 'Professioneel Overleg' heet: dan bespreekt hij zijn onderzoek met de collega's en ... maakt hij ook het interdisciplinair eindverslag. Gelukkig zijn er vaak stagiaires in de buurt.

Voor een psycho-diagnostisch onderzoek spreekt de psycholoog elke residentieel en ambulant verwezen jongere en worden ook een aantal 'instrumenten' gebruikt. Het zijn meestal vragenlijsten. De lijst van de gebruikelijke en recent vernieuwde tests worden nu links gelaten. 'Tests' blijven een discussiepunt. Naargelang het uitgangspunt van de hulpverlener hierover maakt dat van een psycholoog een magische alweter of een nietsnut... Het is wel iets gebeterd de laatste jaren. Voor de duidelijkheid: het is niet zo dat er voor alle psychische fenomenen telkens een goede psychologische

test bestaat, die dat bovendien juist, ‘meet’. En er is nog steeds geen heel goede alomvattende jongerengerichte psychologische test op de markt gekomen waar alle psychologen trots op zijn. Nu is een zelf-evaluatie aan de orde en dat in combinatie met integrale jeugdhulp. De vraag is natuurlijk of we dat wel goed kunnen evalueren... weten we wat we weten? Het is natuurlijk allemaal achterafkennis of achteruitspiegelkijken en misschien zijn we slachtoffer van een reeks denkfouten. Misschien is er een systematische narratieve misleiding en hebben we ons jaren lang iets wijsgemaakt. Of misschien is er een ‘unknown known’: iets wat we eigenlijk konden weten maar nooit wisten! Eigenlijk zouden we binnen 25 jaar moeten samen komen, ...in 2043, en het dan hebben over hoe we het toen deden, na vier jaar integrale jeugdhulp. Misschien bestaat integrale jeugdhulp dan al niet meer! Over ‘denken, weten en waarheid’ straks iets meer.

Integrale jeugdhulp was voor het Jongerencentrum Cidar alvast geen Zwarte Zwaan-gebeurtenis. Het voldoet alvast niet aan de drie criteria: zeer plots, met een heel groot impact en iets waarover alleen maar achteraf verklaringen voor gezocht kunnen worden. We waren gewaarschuwd en eigenlijk ook al vrij goed voorbereid. Zelfs het decreet rechtspositie van de minderjarige bracht niet veel ommezwaai te weeg. We pasten de uitgangspunten ervan eigenlijk al een tijdje toe. Verder was er ook in de klinische psychologie al een hele tijd een rationaliserende en op effectiviteit gerichte tendens met onderliggend het management denken en de top-down maatregelen. Denk maar aan inmiddels vertrouwde termen als: evident-based werking, ‘randomized controlled trials’, programma-therapieën en allerlei protocollen ... het zijn tekens van deze tijd. De besten van de klas meten elke sessie en doen mee aan benchmarking. Op zich nog OK maar het probleem is hoe dit alles uiteindelijk uitgevoerd wordt. Gelukkig bekijkt het Jongerencentrum Cidar dit alles kritisch van op een afstand en wil het zeker niet de beste van de klas zijn.

Interessant voor de diagnostisch psycholoog was dat in de slipstream van integrale ook de ‘module diagnostiek’ het licht zag. Plots werd diagnostiek belangrijk! En dat na periode waarbij, in de psychologie, iedereen dweept met mirakuleuze therapieën en men neerkeek op diagnostisch werk! Diagnostiek werd nu plots ‘in’ en iedereen had er zijn zeg over. Het beleid van organisaties moest zich up-daten, vooral de OOC’s hadden denkwerk. De handelingsgerichte diagnostiek duikelde snel de jeugdhulp in en inmiddels zijn we al aan een eigen OOC-diagnostisch protocol. Gelukkig is dit in het Jongerencentrum Cidar niet al te strikt ‘integraal’ gemoduleerd geraakt en kan het centrum zijn eigen diagnostische accenten leggen.

Het eigen professioneel werk werd de laatste vijf jaar niet zozeer door integrale jeugdhulp bepaald maar door Kahnemans boek ‘Ons feilbare denken. Snel en traag denken’ dat in 2013 in de Fnac lag. Het hek was van dam en snel volgden Talebs boeken, De Zwarte Zwaan en Antifragiel. Het denkboekenkopen stopte niet meer...en of de collega’s het geweten hebben! Denkfouten, iets ‘verkeerd weten’ en ‘iets niet weten’ kwamen te pas en te onpas aan bod bij besprekingen. In de slipstream was er ook de aanval op het expertendom en het ‘zeker weten’. Ook ontstond snel het consequent idee dat niet alleen onze jongeren en hun ouders maar ook wijzelf en onze teams ‘biased’ konden zijn. Twijfelen en falsifiëren werden een gewoonte, of ...het werd tenminste getolereerd. Het levensverhaal van de jongere en hun ouders werden meer en meer getoetst aan de “narrative fallacy” en dat sloot trouwens goed aan bij een typische diagnostische en therapeutische gewoonte in het Jongerencentrum Cidar om op reconstructieve wijze de levensgeschiedenis en vooral ook de hulpverleningsgeschiedenis van de jongere en zijn gezin te bekijken ... en te herbekijken. Hierbij kwam ook het groeiend besef dat een testdiagnostisch onderzoek maar een deel is van een psycho-

diagnostisch onderzoek en dat dit op zich ook maar een deel is van een diagnostisch onderzoek op zich. Gelukkig ging dit ook samen met het besef in het Jongerencentrum Cidar om zo veel mogelijk een einde te maken aan het ‘taarten’-systeem waarbij ieder zijn eigen diagnostisch onderzoek voor zich doet.

Er is trouwens goed nieuws! De collega’s vinden dat de samenwerking met de psycholoog inmiddels verbeterd is tegen vroeger. Misschien heeft het met het laatste te maken...

Hoe ook, de juiste diagnose en de juiste advisering met een rake voorspelling... het werd allemaal meer in vraag gesteld en het behoedzaam tijd nemen en laten uitproberen hoe jongeren en ouders reageren op eerste veranderingen en op de plannen voor de toekomst kwam meer op de voorgrond. Wild denken maar mild oordelen is meer en meer het uitgangspunt. Soms staat dit wel haaks op integrale jeugdhulpverlening en zijn tijdslimieten voor de module diagnostiek, waarbij het wel lijkt of we moeten snel traag denken’.

Weten we meer en beter met de integrale jeugdhulp? Doen we iets beter met de integrale jeugdhulp? Of weten we beter? Wie zal het weten? ... De psycholoog twijfelt. Maar dat is goed!

5.3.3. Samenwerken, een constant zoeken naar ...

Maya Schiettecat, Astrid Loods, sociale dienst

Voorwoord

Sociale dienst in cijfers

Op de sociale dienst werkt een nieuw samengesteld team, bestaande uit twee ex-leefgroepbegeleiders, een criminologe en een maatschappelijk werker. Gemiddeld volgen we jaarlijks zo’n 52 gezinnen, aangevuld door nog een aantal crisisdossiers. Wij hebben een maximum capaciteit van negentien dossiers. Waar concreet negen verblijfsmodules en tien ambulante begeleidingen aan gekoppeld zijn. Eigenlijk spreken we maar over achttien effectieve modules diagnostiek, aangezien we steeds één crisisplaats hebben.

De gezinnen waar we mee werken zijn zeer divers, net zoals de problematieken, verwijzers, culturele- en sociale achtergronden en leeftijden van de kinderen en jongeren. Ambulant werken we met jongens en meisjes van nul tot achttien, residentieel kunnen we opvang voorzien voor jongeren van twaalf tot achttien jaar.

Deze differentiering zorgt ervoor dat er een constante aanpassing nodig is in de manier waarop wij samenwerken met gezinnen, kinderen, jongeren, verwijzers of andere betrokkenen. Anderzijds ervaren we ons werk als zeer afwisselend en uitdagend.

Intro

Naar aanleiding van deze publieke evaluatie, werd er ons gevraagd stil te staan bij veranderingen sinds de invoering van het decreet integrale jeugdhulp. In wat volgt geven wij eerst een korte uiteenzetting van onze dienst, onze werking en onze visie. Nadien gaan we het hebben over de initiële vraag die ons werd gesteld. Vermits wij een vrij nieuw team zijn, kunnen wij geen vergelijking maken met hoe het

liep voor het decreet integrale jeugdhulp. We kunnen wel vertellen op welke belemmeringen wij momenteel stoten binnen onze werking en hoe we ons hiertegenover verhouden.

1. Voorstelling

Ons werk bestaat uit het voeren van een maatschappelijk onderzoek, contacten onderhouden met verwijzers en een samenwerking met alle betrokken partijen. Wij benaderen onze opdracht vanuit een gelijkwaardigheid. We hanteren een reconstructieve methode door samen met het gezin op pad te gaan om een beeld te krijgen van de aanmeldingsproblematiek. Hierbij gaan we terug in het verleden om te ontdekken of bepaalde gebeurtenissen een invloed hebben op het gezinsfunctioneren. We proberen ook een zicht te krijgen op hun traject binnen de hulpverlening. Vaak hebben gezinnen al een hele weg afgelegd voor ze bij ons terecht komen. Ze hebben te maken gekregen met verschillende werkwijzen en visies van verschillende instanties. Tijdens deze reconstructie hechten we veel belang aan hun ervaringen en het gevoel dat ze hadden gedurende dit traject. Vaak hebben de ouders en/of de jongeren zich onbegrepen gevoeld of hadden ze hun bedenkingen over de zingeving van de hulpverlening. Hierdoor kunnen de gezinnen mogelijks een mening hebben over de hulpverlening, waardoor ze zich op een bepaalde manier naar ons verhouden. Wanneer de observatieperiode achter de rug is, gaan we op zoek naar gepaste vervolghulpverlening voor het gezin. Dit in overleg met alle betrokkenen én het geheel wordt gedocumenteerd in verslagen. De verslagen worden steeds met het gezin doorgenomen vooraleer deze worden gedeeld met de verwijzer. Op deze manier kunnen we transparant werken.

2. Uit het werk gegrepen

a. In- en uitstroom

Onze sociale dienst ervaarde recent een aantal moeilijkheden met het opstarten van gezinnen. Dit kan verschillende oorzaken hebben: de lange wachttijden zorgen ervoor dat de hulpvraag soms niet meer accuraat is op het moment van een mogelijke opstart. In sommige gevallen merken wij ook een verandering van de hulpvraag op. Meestal gaat het dan over een wijziging van een residentiele naar een ambulante observatie of omgekeerd. In andere gevallen is er, als gevolg van het lange wachten, geen engagement van het gezin meer. Sinds het decreet integrale jeugdhulp hebben bepaalde instanties, zoals het CLB, nieuwe bevoegdheden gekregen. Hun werking lijkt op dit moment nog niet volledig aangepast aan hun nieuwe opdracht. In de zomerperiode stelden we moeilijkheden vast met langdurige vakanties of sluitingsperiodes van verwijzers. We merken dat het nieuwe systeem nog wat aanpassingsproblemen heeft. Dit zorgt voor vertraging en verwarring. Vroeger namen wij contact op met de verwijzers om te bevragen of een hulpvraag nog actueel was. Dit verliep stroef door eerder genoemde redenen. Het OOC kaartte dit probleem aan bij de toegangspoort. Deze gaat intern nadenken hoe dit in de toekomst vermeden kan worden.

b. Communicatie

Hierbij aansluitend merken we dat de organisatie van de communicatie waaronder; permanenties, telefonische bereikbaarheid, laat of niet beantwoorde mails en faxen op grenzen stoot. Dit zowel met verwijzers, eerdere hulpverlening, andere betrokkenen als intern. Wat het hulpverleningsproces vaak bemoeilijkt of vertraagd. Hierdoor komen de termijnen waarbinnen we werken onder druk te staan.

c. Kennis van elkaars taakverdeling

We merken op dat er zowel binnen ons centrum als bij de verwijzers een heleboel nieuwe gezichten zijn. Hierdoor is er een zekere onbekendheid over elkaars werk en ontstaan er misverstanden en niet gelijkgestemde verwachtingen. Dit stelt ons soms in een lastig parket, al proberen we steeds de dialoog aan te gaan met de betrokken partijen.

d. Multiculturele samenleving

We komen steeds vaker in contact met andere culturen en statuten van erkenning. We kregen te maken met voor ons nieuwe termen zoals gezinshereniging en erkend vluchteling. Op een bepaald ogenblik werkten we met twee Afghaanse jongeren, een aantal Syrische vluchtelingen, een Braziliaan, een Pools en Congolees meisje. Dit was ook voor ons nieuw. Intern zijn we op zoek gegaan naar een manier om deze veranderingen op te vangen.

Voor gezinnen met een andere moedertaal werken we met tolken, zowel telefonisch als ter plaatse. Dit zorgt er echter wel voor dat we ‘minder kort op de bal’ kunnen spelen bij deze gezinnen. Een tolk moet minimum twee dagen op voorhand worden aangevraagd. We proberen dit op te vangen door de afspraken met het gezin vroegtijdig in te plannen. Wanneer er sprake is van een crisissituatie kunnen we niet meteen ingrijpen en het gesprek aangaan. Deze manier van werken zorgt ook voor wederzijdse frustraties. Wanneer een tolk afzegt, kan de afspraak niet doorgaan.

Bovendien zijn er niet in alle talen tolken beschikbaar. We hadden bijvoorbeeld een Nepalees gezin waar we geen tolk voor konden aanvragen. Verder zijn de contacten met het gezin steeds via een tussenpersoon, namelijk een tolk. Dit zorgt ervoor dat het contact en de connectie met het gezin anders verlopen. Het opbouwen van een band voelt ‘anders’ aan.

Bij niet begeleide minderjarige vluchtelingen merken we dat we niet gespecialiseerd zijn in deze materie. Dit zorgt ervoor dat we heel wat opzoekingswerk moeten verrichten om zicht te krijgen op regelgeving en procedures (*refererend naar casus Afghaanse jongere in verband met gezinshereniging*). Ook in de samenwerking met een voogd stuiten we op moeilijkheden rond communicatie, taakverdeling en bevoegdheden. Dit lijkt erg te verschillen van voogd tot voogd. Toch ervaren we deze multiculturele verscheidenheid als erg interessant en als een verrijking op verschillende aspecten van ons werk.

e. Sociale achtergronden

Differentiering komt ook bij sociale achtergronden aan bod. Hier is wel een kentering merkbaar. Terwijl we vroeger eerder gezinnen met kansarme sociale achtergrond begeleidden, zien we nu meer en meer gezinnen uit de middenklasse opduiken.

3. Besluit

Het is tijd om na vijf jaren werken in het nieuwe decreet onze ervaringen uit de dagelijkse praktijk en onze -verwachtingen wederzijds- te gaan bundelen. Voornamelijk op het vlak van communicatie, taak- en rolverdeling.

We gaan binnen het hulpverleningsproces voor diepgang in het onderzoek en de zoektocht naar de oorsprong en kern van het probleem dat zich vormde maar ook hoe de dynamieken hierin zijn. Binnen de filosofie van het huis moet de jongere en zijn omgeving aan het woord kunnen komen en moet het

zelfbeslissingsrecht zo optimaal mogelijk worden gemaakt. Zodat ze weten van waaruit waarom en hoe ze deze nemen. Vanuit deze visie wensen wij een vruchtbare samenwerking met het gezin, de verwijzers en alle andere betrokkenen.

5.3.4. Verblijf... en langverblijvers

Karl Laermans, leefgroepbegeleider.

Het centrum werkt met opnameplicht, dit houdt in dat er geen uitsluiting uitgesproken wordt op basis van de problematiek van de jongeren. In de leefgroep kunnen zowel jongens als meisjes terecht tussen 12 en 18 jaar. Er zijn negen plaatsen beschikbaar waarvan één voorzien wordt voor een crisisopname. De maximale interventieduur bedraagt (in principe) 120 dagen.

De hulpverlening die vanuit het Jongeren centrum Cidar wordt opgezet, wordt ingevuld als overgangssituatie. Tijdens deze overgang wordt met het cliënteel een traject afgelegd dat beëindigd wordt wanneer het cliënteel (terug) vat krijgt op verdere ontwikkelingen. Streefdoel is zo kort mogelijk en **zo lang als nodig**.

Bij een residentiele tussenkomst is het noodzakelijk voldoende stil te staan bij de vraag waarom deze er is en wat de meerwaarde hiervan kan zijn. Typisch voor de leefgroep wil dit zeggen dat we als het ware gaan ‘samenleven’ met de jongeren en kunnen observeren hoe zij omgaan met bepaalde verantwoordelijkheden. Hoe iemand zijn of haar leven persoonlijk invulling geeft, naast het groepsgebeuren waar ze ook mee geconfronteerd worden. We hechten veel belang aan het gegeven dat het een ‘open, heterogene’ leefgroep is en de jongeren hierbinnen kunnen bewegen. Dat ze dagelijks onthaald worden en we een plek kunnen aanbieden waar ze, gezien hun situatie, op hun gemak kunnen zijn. Er zijn een aantal regels en afspraken die we toepassen maar ook hier stellen we ons flexibel op. De begeleiders gaan samen met de jongeren in een onderhandeling en proberen als het ware te ‘marchanderen’ om onderling tot afspraken te komen. Een aantal zaken kunnen per definitie niet zoals verbale en fysieke agressie, drugs en alcohol, seksueel grensoverschrijdend gedrag, diefstal en fysiek contact. Doch betekent dit niet automatisch een exit van de jongere als een dergelijke situatie zich toch voordoet. Er wordt samen met hem/haar gesproken over wat gebeurd is, om te verstaan waar dit gedrag van komt en hoe dit eventueel vermeden kan worden in de toekomst, alsook wordt er nagedacht over een mogelijk herstel.

Hiernaast proberen we voldoende aandacht te hebben voor een aantal settings zoals het aperitiefje om 18u, waar we met de jongeren gaan samen zitten in de zetel met een glaasje fris en ieders dag overlopen. Of het groepsgesprek dat wekelijks doorgaat op dinsdagavond. Ook hier kunnen de jongeren in samspraak met de begeleiders puntjes op de agenda zetten aangaande het samenleven in huis. Er kunnen ook projecten opgezet worden. De bedoeling hiervan is om naast de hulpverleningsrelatie met een jongere in een contact te komen vertrekkende vanuit zijn of haar interesse. Dit kan allerlei vormen aannemen zoals bijvoorbeeld het maken van een kunstwerk, een fotoreportage, een voetbalmacht organiseren tussen de begeleiders en jongeren (die de begeleiders steeds weer winnen 😊), een videoclip monteren... en kan voorgesteld worden aan iedereen van het centrum maar ook vrienden of familie kunnen uitgenodigd worden. Om de 14 dagen organiseren we ook de Full house. Dit is een vergadering met een open agenda waarop iedereen van het centrum kan

aansluiten, zo ook ex-jongeren. Het vergadergedeelte wordt altijd gevolgd door een ‘hapje-tapje’ gedeelte, verzorgd door een jongere en/of begeleider. Projecten kunnen tijdens een Full House eventueel ook voorgesteld worden.

We zouden dus kunnen stellen dat een residentiele opname positieve effecten kan hebben maar het kan evengoed een eerder negatieve ontwikkeling teweeg brengen. Toch lijken we erin te slagen om het dagdagelijks leven, in al zijn geuren en kleuren, rekening houdende met de verschillende culturele achtergronden van jongeren, te organiseren op een zodanige manier dat ieder hier zijn plek vindt. Zo nodigen we bijvoorbeeld soms tolken uit om het groepsgesprek bij te wonen, om het voor bepaalde jongeren toch verstaanbaar te maken. Of gaan we met de logistieke ploeg in overleg over bepaalde (al dan niet cultuurgebonden) eetgewoontes om ook hieraan tegemoet te komen.

Residentiele jongeren krijgen een individuele begeleider toegewezen. Deze tracht samen met de jongere op een participatieve manier een contact uit te bouwen en probeert door wekelijkse gesprekken een zicht te krijgen op zijn/haar bekommernissen en verwachtingen. Er wordt gesproken over een aantal thema’s waaronder sociaal netwerk, school, vrijetijdsbesteding, relaties...

Specifiek willen we de verlengingen onder de aandacht brengen, ondertussen een welbekend fenomeen binnen de Integrale Jeugdhulp. Binnen een maximale termijn van vier maanden proberen wij een diagnostiek te leveren en een advies te vormen. Ook hier in Cidar krijgen we vaker te maken met jongeren waar de nodige vervolghulp (indien deze gewenst is) niet tijdig gerealiseerd kan worden en men geen duidelijk perspectief kan bieden. In dit geval kan een verlenging een tijdelijke oplossing bieden.

(Deze jongeren zal ik in mijn verdere relaas benoemen als de ‘langverblijvers’.)

Er zijn drie criteria die wij hanteren om een ‘lang verblijf’ te typeren:

De meest voor de hand liggende is natuurlijk **de duur van het verblijf**. Het Jongerencentrum Cidar voorziet in haar residentiele luik een diagnostiek van vier maanden. Dit wil zeggen dat we ongeveer twee maanden de tijd nemen om gesprekken te organiseren met de jongere zelf, de betrokken context, vroegere hulpverlening, de scholen et cetera om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen over de jongere zelf, zijn of haar leven vóór de opname en de aanloop naar een residentiele opname binnen Integrale Jeugdhulp. Er wordt getracht om een aantal thema’s bespreekbaar te maken en hierin eventueel inzichten te verwerven.

Na deze twee maanden wordt er op basis van de observaties een advies gegeven over wat ons de beste vervolghulpverlening lijkt. De daarop volgende twee maanden gaan we samen met de jongeren aan de slag om de thema’s verder uit te diepen indien nodig en wordt er toegewerkt naar een volgende setting. Als het verblijf van een jongere verlengd wordt, veranderen een aantal accenten doorheen die begeleidingen. Maar daar zal ik straks meer over uitwijden.

Een tweede criterium is een **onduidelijk perspectief**.

Wanneer er na de eerste twee maanden van het verblijf een advies geformuleerd wordt, zullen de jongeren indien nodig aangemeld worden voor vervolghulpverlening. In dit aspect van het werk worden we vaak geconfronteerd met de beruchte wachtlijsten die de Integrale Jeugdhulp teisteren en kunnen er vaak geen garanties geboden worden over een mogelijke opstart elders.

Een derde criterium zien we in het **ontbreken van overbruggingsmogelijkheden**, daar de jongeren **weinig tot geen context** hebben.

Al deze aspecten maken dat we als begeleiders onze focus moeten veranderen en opnieuw dienen stil te staan bij de, al dan niet, pedagogische aanpak (ook aanpak in het algemeen dient herbekeken te worden). Zo krijgen we onder andere te maken met het fenomeen dat de jongere zich na verloop van tijd beginnen te nestelen. Wij zijn op dat ogenblik ook vaak de enige constante in hun leven. Onze rol van opvoeder/begeleider lijkt ook uit te breiden naar die van opvoedingsverantwoordelijke. Het is niet evident om hierin telkens een evenwicht te bewaren. De verhoudingen veranderen als het ware daar we ook steeds proberen te voorzien in ‘een aanpak op maat’. Dit wil ook zeggen dat we voldoende aandacht moeten hebben voor het proces van een begeleiding: hoe worden ib-momenten verder ingericht, kan er naast de ronde tafels nog een ander platform gecreëerd worden waar er samen met de jongere wordt teruggekomen op zaken zoals ‘van waar komen we, waar staan we momenteel, wat zijn de vooruitzichten, wat zijn de bekommernissen...). In welke frequentie dient het diagnostisch team alsook het begeleidingsteam samen te komen, ...? Allemaal vragen die we eerder pragmatisch proberen te benaderen. Het uitbouwen van een netwerk is ook zeker prioritair.

Niet te onderschatten is het gegeven van het ‘afscheid’. Wanneer een jongere een jaar (of zelfs langer) in de leefgroep verbleven heeft, krijgt dit een andere connotatie, zowel voor de jongere zelf als de begeleiders.

Jammer dat we af en toe in de rol van ‘boeman’ geduwd worden, daar wij vaak de ‘slecht-nieuws-boodschapper’ zijn, omdat we enerzijds niets concreet kunnen zeggen over mogelijke toekomstperspectieven, en eenmaal dit dan wel het geval is, wij anderzijds alsnog ‘de slechte’ zijn omdat hij/zij opeens wel moet vertrekken. Toch proberen wij steeds vanuit een professionele nabijheid hiermee aan de slag te gaan.

Hiernaast worden we als centrum ook geconfronteerd met een financieel kostenplaatje. Voor sommige jongeren, waar elke context ontbreekt, staat het centrum in voor basisbehoeften zoals de kapper, kledij, gsm, school, vrijetijdsbesteding, gynaecoloog, ... hoewel we hiervoor niet gefinancierd worden (tenzij akkoord voor fase 3). Het is ook niet evident om dit te verantwoorden naar de andere gasten van de groep, die simpelweg denken dat die ander ‘veel meer’ krijgt.

Tot slot valt op dat, sinds de komst van integrale, we geconfronteerd worden met de traagheid van de uitstroom. De voorbije vier jaar merken we ook dat er veel meer niet begeleide minderjarigen worden opgenomen in de leefgroep of immigranten met een vluchtelingenproblematiek. We trachten, zoals reeds eerder aangegeven, het leefgroepgebeuren hierop af te stemmen en alles zo vlot mogelijk te laten verlopen.

5.4. Bijdragen van de panelleden aan de publieke evaluatie van het O.O.O.C. Jongeren centrum Cidar, op 26/10/18

Het panel bestaat uit Maria Bouverne – De Bie (met pensioen, tot voor kort voorzitter van de Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek aan de Universiteit Gent), Els Meert (stafmedewerker bij het Agentschap Jongerenwelzijn, Afdeling Voorzieningenbeleid), Hendrik Wyns (Teamverantwoordelijke Ondersteuningscentrum Jeugdhulp Leuven), Johan Van der Auweraert (Regiocoördinator ACT Vlaams-Brabant/ Brussel).

5.4.1. Maria Bouverne- De Bie

Maria benadrukt dat ze zich aangesproken weet door deze evaluatie. Ze merkt hierbij op dat evaluaties van hulpverleningspraktijken vaak opgezet worden als benaderingen die vertrekken van buiten de praktijk en die dan van buitenaf teruggekoppeld worden als een extern oordeel over die praktijken. In contrast hiermee, vertrekt de evaluatie vandaag vanuit de praktijk, krijgt, mede door het publieke karakter van de evaluatie, het karakter van een met de hulpverleningspraktijk verbonden verantwoordingspraktijk, die in publieke discussie gebracht wordt. Op deze manier krijgt de evaluatie een open, onaf en zoekend karakter. Evaluatie wordt dan meer een reflectie op het hulpverleningsproces, waarbij aanvaard wordt dat er verschillende benaderingen van eenzelfde situatie kunnen bestaan.

Maria vestigt er de aandacht op dat het belangrijk is stil te staan bij het gegeven dat jeugdhulp een tussenkomst is in concrete opvoedingssituaties. Hieruit volgt dat een evaluatie van die tussenkomsten richtinggevende vragen oproept: waarom en op welke gronden wordt er tussengekomen? Leiden die tussenkomsten tot een verbetering van concrete situaties? Waarom zouden we dat kunnen beweren? Stilstaan bij de concreetheid van situaties waarin tussengekomen is erg relevant. Anders ga je zeer abstract over situaties praten, met het risico voorbij te gaan aan het besef dat jeugdhulp geen evidente tussenkomst is. Jeugdhulp vandaag vindt plaats in een complexe en diverse maatschappelijke context. Evaluatie van een jeugdhulppraktijk impliceert dan ook een reflectie over de maatschappelijke functie van die praktijk en van de jeugdhulp, gegeven de concrete situaties waarin ze ingezet wordt. Mensen komen niet toevallig in aanraking met de jeugdhulp. De instroom in de jeugdhulp wordt niet alleen bepaald door specifieke probleemsituaties, maar evenzeer door de interpretatie ervan, die gebonden is aan maatschappelijke ontwikkelingen en aan ontwikkelingen in de hulpverlening. Vandaar ook het belang om stil te staan bij de maatschappelijke functie van de jeugdhulp t.a.v. concrete situaties, eerder dan de nadruk te leggen op het bijzondere of uitzonderlijke van de jeugdhulp.

Uit de presentaties van de sprekers en uit hun teksten komt het besef duidelijk naar voor dat de jeugdhulp geen evidentie is, noch voor de jongeren en evenmin voor andere betrokkenen. Hulpverlening vraagt veel van de mensen. Een ingreep, gericht op een jongere, heeft ook steeds een impact op het netwerk rond de individuele jongere. Hulpverlening, en ook het gesprek hierover, zou meer rekening moeten houden met de effecten en het impact van ingrepen op de ruimere omgeving en het netwerk rond jongeren.

Enkele sprekers hebben gewezen op de moeizame samenwerking binnen hulpverlening. Waarom is samenwerking zo moeilijk?

Een mogelijke verklaring is dat samenwerking te vaak gezien wordt als middel om eigen doelstellingen te bereiken. Samenwerking wordt op die manier als functioneel middel ingezet, terwijl samenwerking gezien moet worden als een essentieel bestanddeel van hulpverlening.

Maria maakt nog enkele kanttekeningen bij de uitspraak “zo kort mogelijk en zo lang als nodig tussenkomen”. Die uitspraak geeft aan dat de grenzen van de formeel georganiseerde jeugdhulp op twee punten doorbroken worden: op de tijd en in de ruimte. Flexibel omgaan met tijd, en de verhouding met hulpverleners niet enkel inperken tot technische hulpverlening, maakt van de tussenkomst een “plek”, waar je je kan thuis voelen, van waaruit je je verder kan oriënteren. Bij het pleidooi voor een “reconstructieve benadering” lijkt het alsof de hulpverleners een reconstructie nodig hebben om een zicht te krijgen op de aanmeldingsproblematiek en om te weten hoe we moeten handelen. We kunnen daar ook anders naar kijken. Reconstrueren kan erin bestaan telkens opnieuw de vooronderstellingen bij hulpverleners en ook verwijzers, ouders en jongeren, in vraag te stellen, en dus twijfel te introduceren.

De modulaire taal is hiertoe evenwel een hinderpaal, omdat ze een grote afstand creëert. Deze discussie wordt ook gevoerd in de pedagogiek en in de onderwijskunde. Het is opmerkelijk dat we steeds meer en nadrukkelijker praten in termen van de taal van het leren. Het verwerven van competenties als doel van leren, gaat voorbij aan de vraag die voor de pedagogiek belangrijk is, namelijk hoe jongeren te ondersteunen zodat ze zelfstandig kunnen worden en zin kunnen geven aan het leven. Wat is de zin van naar school gaan, de zin van opleiding, van hulpverlening? Deze vragen moeten gesteld kunnen worden.

5.4.2. Els Meert:

Els benadrukt dat zelfevaluatie een onderdeel is van het kwaliteitsconcept en niet iets dat op zich staat. Een zelfevaluatie in publiek gebracht is krachtig. Het kwaliteitsconcept en zelfevaluatie laten toe terug te kijken op wat er gebeurd is, wat we gerealiseerd hebben en hoever we staan. Zelfevaluatie is een stilstaan bij wat we willen proberen te voorspellen. In dezelfde beweging aspecten van de Integrale jeugdhulp evalueren is mooi meegenomen.

De evaluatie vandaag brengt thema's aan bod die maatschappelijk relevant zijn, zoals het toenemend aantal vechtscheidingen en de doorstroom van niet-begeleide minderjarigen naar de Integrale Jeugdhulp. Boeiend is de opmerking dat er meer jongeren uit de middenklasse worden opgenomen, terwijl er in de sector een toename is van mensen in armoede. Dit is een interessante vaststelling die we wellicht mee gaan nemen in besprekingen over de OOOO's heen. De evaluatie geeft een beeld van de spanningsvelden waarmee een OOOO zich moet verhouden.

De evaluatie ging niet in op de vraag hoe we kunnen creatief met alle actoren gaan zoeken naar antwoorden? Dit was een aspect in de evaluatie dat onderbelicht bleef.

Uit de evaluatie blijkt nochtans dat wenselijk is dat samenwerkingen nog verstevigd worden.

Met de kennis die we kunnen verkrijgen door samen te werken zouden we de veranderende doelgroepen en culturele aspecten kunnen vastpakken en bespreken. Ook met de uitstroom waar we problemen mee ondervinden moeten we een gemeenschappelijke manier van omgaan vinden. De overheid is er niet op uit dat voorzieningen zich zouden uitputten om de beste van de klas te zijn, dat is absoluut niet wat de Vlaamse overheid voor ogen heeft met het kwaliteitsbeleid. Het agentschap wil goede zorg en samenwerking. Het zelfevaluatie-systeem heeft de bedoeling hierover te kunnen reflecteren. De voorzieningen hebben autonomie om hiermee aan de slag te gaan. Hoe methodieken en visies worden ingebouwd, daar zijn ze zelfstandig in. Eigenwijsheid is dan ook voor een stuk oké.

De positionering van OOOOC's in het jeugdhulplandschap kent vele uitdagingen, de module van diagnostiek speelt een belangrijke rol. De positioneringsoefening zal een dynamische oefening blijven de komende jaren.

5.4.3. Hendrik Wyns:

Hendrik benadrukt het belang van een goede samenwerking in de jeugdhulpverlening. De jeugdhulp heeft een omwenteling meegemaakt. De vergaande transformatie van het jeugdhulplandschap heeft ook de positie van de consulent veranderd. Het is dan ook raadzaam om deze evaluatie ook door te trekken naar latere evaluaties van de samenwerking tussen ons als partners.

De verandering van het jeugdhulplandschap heeft ertoe geleid dat het OCJ verschillende aanvragen binnenkrijgt met reeds heel wat hulpvoorstellen. We zien namelijk vaak de aanvragen binnenkomen vanuit een M-document, waarbij al hulpvoorstellen op tafel liggen. We zien dat we als verwijzer in een OCJ de taak hebben om een sturende rol op te nemen, dat wordt van ons verwacht. Daar is ook nood aan. Zeker bij een startgesprek, evaluatie en eindgesprek.

Sommige trajecten stranden omwille van lange wachttijden. Een betere afstemming tussen de sociale dienst van het OCJ en de OOOOC is wenselijk, om dit te voorkomen. Om de wachttijden aan te pakken moeten we als verwijzer tot een driehoek hulpverlener (OOOC)/cliënt/consulent komen om de afstand zo goed als mogelijk te overbruggen. Binnen een netwerk werken is belangrijk om tot een oplossingsgerichte aanpak te kunnen komen. Signs of Safety kan hiertoe een kader aanbieden.

Van het moment dat er indicatiestelling is moeten we de cliënt warm houden voor een hulpvoorstel. Het wordt moeilijk om nog tot een goed engagement te komen, wanneer de wachttijden te lang uitlopen. Het is dan niet gemakkelijk om van start te gaan en een gezinssysteem daar nog voor te activeren. Vandaar ook het belang om tot een goed afgestemde driehoek te komen om het cliëntsysteem te activeren en de opstart zo goed als mogelijk te kunnen waarmaken.

Ook als we de multiculturele doelgroep gaan benaderen zijn samenwerking en afstemming zeer belangrijk. We hebben te maken met jongeren uit conflictgebieden, al dan niet met context. Dit zorgt ervoor dat we een aanpak moeten uitdokteren die ook wel werkt, al dan niet met bijkomende tolken. Dat is zeer waardevol en willen we ondersteunen.

Cidar wordt ervaren als een aanklappende partner, een partner waarmee we out of the box kunnen denken in functie van de uitstroom. Hendrik benadrukt het belang om wel tot een gedeelde hulpverleningsvisie te komen, precies om de noodzakelijke samenwerking te kunnen bewerkstelligen.

5.4.4. Johan Van der Auweraert:

Johan is heel erg gewonnen voor dialoog in de hulpverlening. De ontwikkeling van een gedeelde visie als resultaat van een dialoog zou heel mooi kunnen zijn. Het blijft belangrijk stil te staan bij de vraag hoe anderen naar ons kijken, ook als volgens jullie zelf jullie visie duidelijk is. Het is belangrijk om in gesprek te blijven. Een moeilijkheid die zich voordoet bij uitwisselingen tussen hulpverleners, is dat

we mekaar wel horen, maar vooral inpikken op wat we zelf nodig hebben. Het is daarom belangrijk steeds op zoek te gaan naar een gedeelde morele basis. Een suggestie hiertoe is de notie “gelijke menselijke waardigheid” waarnaar Karel ook verwijst in een tekst over Integrale Jeugdhulp⁷.

Johan suggereert om bij discussies met botsende en van mekaar afgebakende visies, steeds enkele stappen achteruit te zetten, om zodoende die morele, gemeenschappelijke ondergrond te bereiken.

Johan wijst hier op een analogie met de benadering die hij zelf lange tijd geleden in een artikel uitwerkte over de bescherming van vluchtelingen⁸. Ook in deze benadering is de notie van menselijke waardigheid een notie die toestaat tot een gedeeld uitgangspunt in de jeugdhulpinterventies te komen. Johan wijst erop dat de discussies over wat er al dan niet te doen staat bij het bejegenen van vluchtelingen vanuit veel verschillende visies vertrekken, met op de koop toe min of meer verborgen agenda's. Toch is men erin geslaagd de minimale invulling van “menselijke waardigheid” in de context van het werken met vluchtelingen te verbinden met het beschermen van de fysieke integriteit van vluchtelingen. Dit om te illustreren dat het wel mogelijk is om ondanks verschillen in visie, toch tot een gedeelde invulling van een begrip als “menselijke waardigheid” te komen.

5.5. Discussies.

Na de presentaties en de commentaren door de panelleden volgt er een discussie met het publiek. In de discussie komen hoofdzakelijk volgende thema's aan bod: de zoektocht naar een gemeenschappelijke grond om tot samenwerking te komen, de vraag wat samenwerking kan betekenen in een evoluerend jeugdhulplandschap, het impact van regelgeving en de rol van de overheid.

1. Zoeken naar gemeenschappelijke grond om tot samenwerking te komen

Doorheen de commentaren van de panelleden komt een gemeenschappelijke gedachte tot uitdrukking, namelijk het belang om ook stil te staan bij wat voorafgaat aan “technische” hulp. Hierbij hoort ook de erkenning dat de “andere” (verwijzer, hulpverlener) geconfronteerd wordt met morele dilemma's en dat ook andere dan de eigen visies een ethische grond hebben.

Maria voegt hieraan toe dat het bestaan van verschillende standpunten over de benadering van een situatie niet noodzakelijk een probleem moet zijn; je moet immers niet dezelfde vorm van denken hebben. Men moet het niet eens zijn over “de waarheid”, maar men moet wel elkaars opvattingen zien, zoals er verschillende opvattingen zijn over menselijke waardigheid en proberen te zien en te handelen waar de punten van gelijkenis aangescherpt kunnen worden en punten van verschil duidelijk worden. Een goede illustratie hiervan is te vinden in het boek *Galicische Wetten*, van Philippe Sands⁹. In dit boek wordt het ontstaan van het begrip “genocide”, met de nadruk op etnische groep, en het begrip “misdaden tegen de menselijkheid”, met de nadruk op het individu,

⁷ De Vos, K. (2018). Jeugdhulp en Menselijke Waardigheid. In: Van Hee, J. (2018). *Heeft dat de zaak veranderd?* Politeia, Brussel.

⁸ Van der Auweraert, J. (2004). Pleidooi voor een etisch debat over de bescherming van mensen op de vlucht. *Ethiek en Maatschappij*, 7 e jaargang nr. 3, pp. 70-81

⁹ Sands, P. (2018). *Galicische wetten. Over de oorsprong van genocide en misdrijven tegen de menselijkheid*. Spectrum, Houten.

weergegeven als verbonden met verschillende betekenisverleningen aan “menselijke waardigheid”. Sands toont aan hoe beide begrippen uiteindelijk hun weg hebben gevonden, en ingezet werden in de aanklachten tegen nazi’s, tijdens de Neurenbergse processen.

2. Wat kan samenwerking in een evoluerend landschap betekenen?

Er wordt stilgestaan bij de vraag om verder na te denken over wat samenwerking kan betekenen in het bewegend landschap van de jeugdhulp. Maria voegt hieraan toe dat elke interventie ook zijn eigen geschiedenis heeft, die men moet blijven zien. Een doorverwijzing betekent vaak dat de concrete situatie dan ‘weg’ is bij de verwijzer, en soms wordt er heel vlug doorverwezen. We komen dan vlug in de bijzondere jeugdbijstand terecht en als je begint met een zware interventie kan je alleen maar verder gaan met een nog zwaardere. Samenwerking veronderstelt dat er een door alle actoren gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid wordt opgenomen op alle vlakken, ook t.a.v. de omgeving en het netwerk van de jongeren waar wordt tussengekomen, en niet enkel in de tijd maar ook in de ruimte.

Een medewerker van het VK stipt aan blij te zijn met het onderkennen van het verschil tussen functionele samenwerking en reële samenwerking. Na 25 jaar ervaring, stelt zij nog altijd blij te zijn dat er nog Out of the box kan gedacht worden in bepaalde situaties, en dat hiervoor een beroep kan gedaan worden op het OOC van Cidar. Toch vraagt ze zich af of hulpverlening, opgevat als, en verengd tot “toepassing” van een methodiek, niet leidt tot verkrampten in de samenwerking zodat het niet langer tot “out of the box” denken kan komen.

3. Positie van de overheid. De impact van regelgeving, het gewicht dat aan objectiverende methodieken en benaderingen wordt gegeven.

Er ontstaat een discussie over het impact van het modulaire systeem, de normativiteit van methodieken en van de opvolging hiervan via de kwaliteitszorg.

In de discussie worden verschillende stellingen verwoord.

Els Meert benadrukt dat het nooit de ambitie van voorzieningenbeleid is geweest om methodieken in modules te vatten. Modules mogen niet in de weg staan van out of the box denken en van het zoeken naar een aangepaste methodiek. Voorzieningen hebben de vrijheid en de autonomie om zelf te reflecteren over de methodiek die ze willen inzetten. Er is niets tegen trial en error. Je mag voluit experimenteren en zien of iets werkt of niet.

Iemand uit het publiek geeft aan blij te zijn te horen dat het niet nodig is om de beste van de klas te moeten zijn. Johan Vander Auweraert geeft hierop aan dat in de praktijk in termen van “expertise” wordt samengewerkt, eerder dan in termen van “modules” of “methodieken”. Het uitgangspunt is dat je nood hebt aan expertise en dat je denkt dat je partner daarover beschikt. Precies dan ga je in gesprek. Johan houdt dan ook een pleidooi om expertises zichtbaar te maken naar mekaar toe, en dit dan als vertrekbasis te nemen eerder dan vanuit modules te vertrekken. Via die weg kan er dan ook een

gemeenschappelijke taal gecreëerd worden. Later in het debat voegt Johan hieraan toe dat methodieken het resultaat kunnen zijn van zoekprocessen, twijfel ook, en een manier om expertise te waarborgen en te zeggen “hiervan weten we waar we naartoe gaan, en hierop gaan we inzetten. Dat is beter dan in twijfel blijven hangen. In Nederland bestaat er een website met effectieve methodieken.

Onder het publiek is er een medewerker van de vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek van de Universiteit Gent. Deze merkt op dat er in academische middens ernstige twijfel is gerezen over de feitelijke effectiviteit van de methodieken die beweren effectief te zijn¹⁰. Daarnaast merkt hij op dat in discussies over kwaliteitssystemen vaak gehoord wordt dat deze systemen niet rigide bedoeld werden. Hij vraagt zich af hoe deze systemen de ruimte kunnen vrijwaren om te twijfelen en te zoeken.

Els Meert pikt hierop in en benadrukt dat er zich in de sector een positieve evolutie heeft voorgedaan. Het enveloppesysteem heeft heel wat vereenvoudigd, en rond de kwaliteitszorg is een positieve beweging ontstaan. Er zijn voorzieningen die de kwaliteitszorg op basis van hun autonomie een eigen invulling hebben gegeven, anderen vragen meer instructies. Dat impliceert dat er een evenwicht moet gevonden worden tussen de eigenheid van voorzieningen en wat zij nodig hebben als kader. Daarenboven is het kwaliteitsconcept dat gehanteerd wordt, tot stand gekomen met de sector, en wordt daar nog altijd aan verder gewerkt met de sector. Dit is een immens werk, en de overheid blijft hier creatief in. Tegelijk is de overheid ook toegankelijk om in dialoog te gaan en wil zij ook kritieken aanvaarden. Wat in de sector gebeurt, moet ook verantwoord kunnen worden.

Maria Bouverne-De Bie voegt hieraan toe dat elk systeem ook onbedoelde gevolgen heeft. Zij geeft als voorbeeld de eindtermen in het onderwijs. Aanvankelijk werden de eindtermen ingezet om scholen te responsabiliseren, zodat er geen leerlingen zouden uitvallen. Sindsdien is het accent verschoven: niet zozeer de scholen worden geresponsabiliseerd, maar wel de leerlingen, zodat de eindtermen hun oorspronkelijk doel voorbijschieten: de ongelijkheid wordt eerder benadrukt dan weggewerkt. Gelijk welk systeem heeft bedoelde en onbedoelde gevolgen. Het is dan ook noodzakelijk onze verantwoordelijkheid op te nemen voor die onbedoelde gevolgen. Je hebt altijd een collectief proces en je doet daar je best in en dan ineens merk je dat het anders uitdraait dan dat het voorzien is. Dat roept de vraag op hoe de verantwoordelijkheid op te nemen voor de effecten die we niet bedoelden.

¹⁰ Een toonaangevende vertolker van deze twijfel is de Nederlandse onderzoeker Peer van der Helm